

Názory gayů na registrované partnerství

Bc. Miroslav Kočík

Diplomová práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Institut mezioborových studií
akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Miroslav Kočík**
Osobní číslo: **H138206**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Názory gayů na registrované partnerství**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v SR UTB ve Zlíně č. 7/2014, včetně příloh, případně podle dalších materiálů. Zejména bude dbáno na dodržení zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na analýzu znalostí a zájmu gayů o registrované partnerství;
- na hledání odpovědí na otázku, přijetí, či odmítnutí akceptace registrovaného partnerství mezi gayi;

- na možnosti sociální pedagogiky k této problematice.

Součástí práce bude realizovaný sociologický výzkum zaměřený na zjištění názorů gayů k problematice registrovaného partnerství.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

FANEL, J. Gay historie. Praha: Dauphin, 2000.

GAVORA, P. Úvod do pedagogického výzkumu. Překlad Vladimír Jůva. Brno: Paido, 2000.

HIML, P., J. SEIDL a F. SCHINDLER. Miluji tvory svého pohlaví: homosexualita v dějinách a společnosti českých zemí. Praha: Argo, 2013.

HRUŠÁKOVÁ, M. Zákon o rodině: Zákon o registrovaném partnerství: komentář. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009.

JANOŠOVÁ, P. Homosexualita v názorech současné společnosti: homosexualita v dějinách a společnosti českých zemí. Praha: Karolinum, 2000.

KOLÁŘOVÁ, K. Jinakost – postižení – kritika: společenské konstrukty nezpůsobilosti a hendikepu. Praha: Slon, 2012.

SEIDL, J. Od žaláře k oltáři: emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti. Brno: Host, 2012.

PUTNA, M. Křesťanství a homosexualita: pokusy o integraci. Praha: Torst, 2012.

Další literatura bude obsažena v projektu diplomové práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Mgr. Zdeňka Vaňková

Institut mezioborových studií

Datum zadání diplomové práce:

4. listopadu 2014

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2015

V Brně dne 4. listopadu 2014

doc. Ing. Aněžka Lengálová, Ph.D.
děkanka

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připoštl-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně

3.3.2015

MIROSLAV KOČÍK

Jméno, příjmení a podpis diplomanta

ABSTRAKT

Cílem práce „Názory gayů na registrované partnerství“ je získat informace přímo od homosexuálně orientované minority české společnosti.

V roce 2006 byl schválen zákon o registrovaném partnerství, je to tedy více než osm let, co platí. Proto téměř jedna generace gayů již dospěla v době platnosti tohoto zákona. Osm let života této minority v jiném společenském prostředí se může jevit jako krátká doba na nějakou bilanci, ale není to tak zcela pravda.

Teoretická část práce se zabývá jednak historií homosexuality, jednak schvalovacím procesem zákona o registrovaném partnerství a v neposlední řadě i dobou jeho platnosti.

Praktická část diplomové práce interpretuje získané informace přímo od gayů o jejich životě „s tímto zákonem“. Informace o znalostech homosexuálů v oblasti registrovaného partnerství, získané v praktické části práce, mohou být užitečné zejména pro uplatnění v oboru sociální pedagogiky. Výsledky průzkumu mohou více napovědět i o tom, jak důležitým tématem komunity je otázka možnosti uzavření manželství dvou stejnopohlavních osob a adopcí dětí těmito páry.

Klíčová slova:

Homosexualita, gay, LGBT minorita, coming out, registrované partnerství, páry stejného pohlaví, sexualita

ABSTRAKT

The aim of my work „Opinion of the gay community of the registered partnership“ is to get information from the homosexually oriented minority of the Czech society.

In 2006 the act about registered partnership came into force. Now it has been valid for more than eight years. Almost one generation of the gay community grew up after this act became valid. It can be said that this period of eight years is really short, but I disagree.

The theoretic part of my thesis is focused on the history of homosexuality, the process of validation of the act about registered partnership and also on the time of its validity.

The practical part interprets the information gathered from the gay community, related to its life with this act. The information can be used in the area of social pedagogy.

The results of my research can give information about the most important topics of the homosexual community which is the possibility of marriages and the possibility of adoption.

Key words:

Homosexuality, gay, LGBT minority, coming out, registered partnership, couples of the same sex, sexuality.

Děkuji PhDr. Mgr. Zdeňce Vaňkové za vedení a pomoc při tvorbě mé diplomové práce.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 HOMOSEXUALITA	13
1.1 POJEM HOMOSEXUALITA.....	13
1.2 HISTORIE HOMOSEXUALITY	16
1.3 BOJ ZA PRÁVA ZROVNOPRÁVNĚNÍ.....	22
1.4 HOMOSEXUALITA V ČR	27
2 REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ V ČR.....	30
2.1 REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ, POJEM	30
2.2 PARTNERSKÉ SOUŽITÍ OSOB STEJNÉHO POHLAVÍ PŘED UMOŽNĚNÍM REGISTROVANÉHO PARTNERSTVÍ.....	31
2.3 PROCES VZNIKU ZÁKONA O REGISTROVANÉM PARTNERSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE.....	33
2.4 ZÁKON ČÍSLO 115/2006 SB. A JEHO APLIKACE.....	35
2.5 STATISTIKA – REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ	39
II PRAKTICKÁ ČÁST	45
ZÁVĚR	82
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	85
SEZNAM GRAFŮ	90
SEZNAM TABULEK	92
SEZNAM PŘÍLOH	94

ÚVOD

Sociální pedagogika se mimo jiné zabývá také životem minoritních částí společnosti. Jednou z těchto minorit je i LGBT minorita. Zkratka LGBT označuje lesby, gaye, bisexuály a transgender osoby.

V roce 2006 byl schválen zákon o registrovaném partnerství, je to tedy osm let, co platí. Skoro jedna generace gayů již vyrostla v době platnosti tohoto zákona. Osm let života této minority v jiném společenském prostředí se může jevit jako krátká doba na nějakou bilanci, ale není to tak zcela pravda. Život v globalizovaném světě je rychlejší a překotnější svým vývojem. Dříve bylo třeba více času k tomu, aby bylo možné stanovit nějaké závěry.

Tato diplomová práce se pokusí získat informace přímo od gayů o jejich životě „s tímto zákonem“. Také informace o znalostech homosexuálů v oblasti registrovaného partnerství mohou být nejen užitečné, ale i zajímavé. Výsledky průzkumu mohou více napovědět i o tom, je-li komunita připravena na zavedení sňatků a adopcí dětí.

Diplomová práce si klade za cíl popsat a definovat názory a přijetí registrovaného partnerství mezi gayi.

V úvodní kapitole stručně vydefinuji pojmy homosexualita, homosexuální orientace, či homosexuální chování. Dále pak stručně charakterizuji přístup k homosexualitě v různých společnostech světa, zejména přístup v Evropě.

V dalším díle teoretické části se bude zabývat přístupem většinové společnosti a homosexualitě přímo v České republice. Půjde o pohled na vnímání majoritní společnosti k problematice homosexuality a proces postupného akceptování odlišné sexuální orientace v České republice. Z historického pojetí rozdílnosti, tedy trestání a sankcionování, až po konečnou legalizaci homosexuálního jednání a zákonem umožněného soužití dvou osob stejného pohlaví. Tedy umožněním a přijetím institutu registrovaného partnerství podle zákona 115/2006 Sb. – Zákona o registrovaném partnerství.

Druhá kapitola se bude zabývat již postoji samotných gayů k tomuto zákonu. Pokusí se zmapovat životní styl homosexuálů v naší společnosti a jejich přínos jako minoritní komunity. Zmapuje způsoby životního stylu před schválením zákona a po něm. Pojmenuje způsoby partnerského soužití mezi gayi v dnešní demokratické společnosti. Popíše základní teze kolem vzniku zákona o registrovaném partnerství v České republice. Zmíní se o nejdůležitějších oblastech, kterými upravuje zákon právě soužití lidí stejného pohlaví. V neposlední řadě zde uvedu aktuální statistiky o počtu registrací na základě tohoto zákona, tedy jeho využívání homosexuální minoritou.

Praktická část diplomové práce pak pomocí výzkumu na vzorku respondentů – homosexuálně orientovaných jedinců – chce analyzovat znalosti gayů o registrovaném partnerství. Zejména se zaměří na získání dat, zda mají gayové o institut registrovaného partnerství zájem a zda je tedy zákon 115/2006 Sb. aplikován a jaký kladou homosexuálové význam možnosti legálního soužití pro jejich běžný život. Také se zaměří na konkrétní znalosti tohoto zákona v homosexuální minoritě.

Pomocí tří hypotéz se pokusím popsat vztah gayů k tomuto zákonu, jejich znalosti a motivy, které je vedou k uzavírání registrovaného partnerství.

Jedním z cílů této diplomové práce je tedy zmapování současného života homosexuální menšiny s ohledem na platný Zákon č. 115/2006 Sb. – Zákon o registrovaném partnerství.

Zásadní přínos této práce pro obor sociální pedagogiky vidím zejména v ponoření se do problematiky registrovaného partnerství z pohledu přímo minoritní části české společnosti, již se tato problematika přímo dotýká. Je to téma jejich běžného, každodenního života, základní otázka zrovnoprávnění osob jiného sexuální orientace v České republice. Domnívám se totiž, že jedním z hlavních cílů současné sociální pedagogiky je působení na majoritní společnost ke změně přístupu k menšinám. Je totiž důležité se uvědomit, že právě menšiny tvoří současnou moderní společnost. A je tedy důležité naučit se vzájemnému naslouchání, vyslechnutí, respektování, či zvládnutí argumentování kladných, nebo i záporných názorů. Vždyť každý z nás se může někdy ocitnout v pozici, že je označen za člena některé menšiny společnosti. V současné době je problematika řešena tak, že je více prostoru poskytováno názorům z venku, názorům většinové společnosti. S tímto postojem se můžeme setkat u řešení více aktuálních problematik týkajících se různých menšin v České republice. Zde můžeme uvést např. přístup české společnosti k Romům, k přistěhovalcům, k islámu či k různě znevýhodněným lidem. V kolika případech je problematika řešena s přímým a důsledným začleněním těchto osob do procesu řešení? Mnohdy se úplně vytratí důležitá celospolečenská diskuze nad tématem, většinová společnost posuzuje problematiku ze svého úhlu pohledu. Velmi často bychom u těchto problémů mohli použít přísloví „o nich, bez nich“.

A právě současný přístup sociální pedagogiky musí napomoci k řešení těchto složitých otázek. Ať vnímáme současnou sociální pedagogiku jako životní pomoc, nebo působení na koexistenci jedince se znevýhodněným a společností. Důležitou součástí sociální pedagogiky je správný přístup k prevenci, tedy zabránění vzniku, či šíření patologických jevů ve společnosti. A v neposlední řadě aktuální problematika sociální pedagogiky, schopnost

zvládnutí soužití jedinců z různého kulturního prostředí – multikulturalismus. Současná, moderní společnost je skutečně velmi rychle mění. Ať již vlivem globalizace, migrací, či vývojem technologií. Společnost je tvořena velkým množstvím menšin, lišících se navzájem původem, rasou, náboženským přesvědčením, či sexuální orientací. A právě s touto skutečností nám musí sociální pedagogika umět poradit. Nemáme čas vymýšlet teorie, proč to nelze, skutečnost je taková, jaká je. Naším cílem, cílem sociálních pedagogů, je tedy pomocí všech dosud získaných poznatků kultivovat a tím i zdokonalit společnost, ve které žijeme.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Homosexualita

1.1 Pojem homosexualita

Tématem homosexuality se v současné době zabývá mnoho studií. Je to tedy velmi populární problematika dnešní společnosti. Dalo by se říci, že je to moderní tematika. Avšak je to skutečně tak? Můžeme s jistotou říci, že ne. Vždyť již víme, že se v lidské populaci – ve společenství osob, vždy vyskytovali i homosexuálně zaměřeni jedinci.

Na úvod tedy začnu definicemi homosexuality. Definice je velmi mnoho, vždyť výraz prvně použil již v roce 1869 maďarský psychiatr Károly Benkert.¹ Já jsem vybral tyto dvě základní. Co se týče etymologie, vznikl tento termín skládáním ze dvou slov, a to z řeckého „homós“ – tedy stejný a z latinského „sexus“ – tedy pohlaví.

„Homosexualitou rozumíme trvalou a erotickou preferenci osob stejného pohlaví. Je to celoživotní, neměnný a nezvolený stav, charakterizovaný tím, že jeho nositel je pohlavně přitahován a vzrušován převážně či výlučně osobami stejného pohlaví.“²

Autorka Janošová ve své knize uvádí, že tato definice vznikla ještě v době, kdy byla brána homosexualita jako nemoc. Nazývá ji tedy lékařskou definicí. Výše uvedená definice nám tedy sděluje, že sexuální preferencí jedince je osoba stejného pohlaví. A co je velmi důležité, je to, že stav jedince je nezvolený, neměnný, tedy celoživotní. To uvádím z toho důvodu, že problematika sexuality je i v současné době velmi citlivá. Ať už z důvodu nevědomosti, z výchovy jedince, z tradic, z vlivu církevního učení se můžeme stále ještě setkat s názory, které s touto definicí nesouhlasí. A stále se můžeme setkat s názory, že je homosexuální chování volbou jedince a lze jej v průběhu života změnit.

Sexualita je na jednu stranu totiž téma velmi lákavé, často využívané a mohlo by se říci, že i zneužívané. Téměř všichni se považují za odborníky. Problematika zasahuje do mnoha vědeckých oblastí – medicíny, psychologie a biologie. Zabývají se jí i ve filozofii, sociologii a nově i v pedagogice. Ve společnosti můžeme nalézt názory, že vše, co se týká chování

---

¹ BRZEK, Antonín a Jaroslava PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992, 124 s. ISBN 80-855-2603-4, s. 19.

² JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2000, 218 p. ISBN 80-718-4954-5, s. 13.

jedinců ve společnosti, je velmi důležité a mělo by se vědně zpracovat. Proto tuto tematiku vidím i jako důležitou součást sociální pedagogiky, v níž se spojuje sociologie, výchova a vzdělávání. A jejích cílem je i správné vedení, chování jedinců ve společnosti a zabránění patologickým jevům.

Lze se ale i setkat s druhým názorem, a to že sexualita je téma příliš osobní, dalo by se říci, že u některých skupin lidí i tabuizované. To by však nemělo překážet k jejímu vědeckému zpracování. Nalezl jsem i názory, že demokratická společnost by se neměla zabývat takovýmto tématem a to z důvodu, že tím vlastně vzniká diskriminace – vyčlenění jedince, odlišení jej ze skupiny. K tomu však vědou získané poznatky jistě nevedou. Získaná data by měla vést k vývoji civilizace a právě naopak k rozvoji celé společnosti. Vždyť společnost se přeci skládá z jedinců a každý je v něčem jiný. Nelze nalézt žádné dva úplně identické jedince ve společnosti.

Janoušková ve své knize také uvádí další definici. Tentokrát ji definuje jako vzniklou ze sociálního spektra. A to zejména z toho důvodu, že Světová zdravotnická organizace – WHO 1. ledna 1993 vyjmula homosexualitu ze seznamu mezinárodní klasifikace nemocí. To je tedy již více jak 22 let. Tuto definici tedy můžeme považovat za modernější a z vědně sociálního názvosloví korektnější.

„Homosexualita je geneticky determinovaný celoživotní a neměnný stav libida, při kterém jedinec za podmínek možnosti svobodné volby preferuje za účelem sexuálního a citového kontaktu objekt stejného pohlaví, přičemž takto vzniklý vztah se svojí kvalitou v plné míře vyrovná vztahu heterosexuálnímu“³

Avšak po každém definování jevu, vzniká hned plno dalších otázek. Definovali jsme si vlastně homosexuální orientaci. Homosexualita je tedy vrozená, nezvolená, neměnná, tedy celoživotní. Je to variace sexuální orientace. Ale co třeba homosexuální chování? Způsob chování přeci není vrozený a neměnný. Chování může být záměrně ovlivněno okolnostmi, vynuceno společností, nebo dokonce i vypočítavostí jedince. Může se jednat o takzvané náhražkové, či nouzové chování. Homosexuální jednání? Existuje něco takového? Neko- nečné množství otázek.

---

³ JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2000, 218 p. ISBN 80-718-4954-5, s. 13.

V této kapitole bych také rád uvedl základní pojmy, jako gay – nositel mužské homosexuality, tedy muž eroticky přitahován mužem. Douglas Harper uvádí, že původní anglický adjektivní význam slova gay „bezstarostný, šťastný, jasný“ se začal využívat v tematice homosexuality již v 19. století, avšak ve 20. století se použití výrazu významně zvyšuje. V současné, moderní angličtině začal být pojem gay využíván i jako substantivum, tedy podstatné jméno – označující osobu spojenou a praktikující homosexualitu.⁴

Lesba je označení pro homosexuálně orientovanou ženu. V některých českých prame-
nech se uvádí i výraz lesbička. Avšak výraz budí uvnitř komunity rozporuplné názory. Můžeme se setkat s názorem, že zdvojnásobení není vhodná. U výrazu gay se také nevyužívá. Touto problematikou se např. zabývá i MUDr. Džamila Stehlíková – bývalá ministryně pro lidská práva a národnostní menšiny České republiky.⁵

---

⁴ HARPER, Douglas. On Line Etymology Dictionary - gay. *On Line Etymology Dictionary* [online]. 2014 [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: <http://www.etymonline.com/index.php?term=gay>

⁵ STEHLÍKOVÁ, Džamila. *Džamila Stehlíková* [online]. 2008 [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: <http://www.dzamilastehlikova.cz/>

1.2 Historie homosexuality

V této kapitole bude mým záměrem krátké nahlédnutí do historie. Představení a nastínění základních paradigmat – náhledů na tuto tematiku v určitých historických obdobích lidské civilizace. Již na počátku kapitoly bych ale rád upozornil, že se bude jednat jen o zkratkové nástiny. Vždyť jednotlivé etapy, období, ale i názory v jednotlivých státech a kontinentech by jistě stály za důkladné prozkoumání. A věřím, že se tak i děje. Lze však nalézt i hodně bílých míst. Nemyslím tím jen hodně vzdálená místa a období lidské historie. Např. z pohledu historie vzdálené země, civilizace bez písemných záznamů, místa ovlivněná paradigmatem víry na tuto problematiku, ale tato bílá místa lze stále nalézt i v civilizaci otevřené problematice homosexuality. Vždyť i v Evropě, v Americe, v kultuře, ve které se nacházíme, jsou bílá místa. Místa, která stále čekají na zpracování historiky, sociology, kulturními a sociálními antropology. Tak obšírné, závažné a složité téma nelze zpracovat v žádné diplomové práci, natož v jedné kapitole.

Celou historii lidské civilizace tedy rozdělím na základní, všeobecně uznávané etapy: pravěk, starověk, středověk a novověk. Názory a náhledy na jedince s homosexuální orientací se v jednotlivých etapách lidských dějin liší. V některých byla tato sexuální orientace přijímána kladně, v jiných etapách přehlížena a tolerována. V některých těžkých dobách naopak tabuizována a záměrně perzekuována a trestána. S jistotou však vždy můžeme tvrdit, že v každé části vývoje lidské civilizace se vyskytovali jedinci s homosexuální orientací. A tak jak se v lidské historii měnil pohled majority na homosexuální minoritu, tak je též v dějinách různě nahlíženo i na homosexuální chování. Je totiž velmi složité tyto dva pojmy, nejen v daleké historii, ale dokonce i v současnosti rozlišit, důvodem může být nedostatek přímých důkazů. Ať už z důvodu absence písemných pramenů, či proto, že důkazy vycházejí pouze ze zprostředkovaných záznamů či domněnek autorů kronik a spisů vznikajících mnoho let a někdy i staletí po popisovaných událostech. Badatelé, tedy současní historikové, vycházejí pouze ze zprostředkovaných dat, která mohou být více či méně zkreslena. Toto zkreslení může být dokonce i záměrné, ať již názorem autora, ideologií, či pohledem na problematiku poplatnou době vzniku díla. Zásadní je tady normativ, vytvořený heterosexuální většinou.⁶

---

⁶ ONDRISOVÁ, S. et al *Neviditelná menšina*. 1. vyd. Bratislava: Nadace občan a demokracia, 2002. ISBN 80-968528-5-X, s. 22.

Pravěk

V některých etapách vývoje lidstva nemáme prameny téměř žádné. Touto etapou je např. pravěk. Období lidských dějin, jehož konec můžeme právě ohraničit vznikem písma. Proto z období pravěku nemáme žádné písemné prameny. V odborné literatuře věnující se pravěku se můžeme setkat také s názorem, že je to období dějin společnosti a kultur, jež neznaly písmo, tedy prehistorie. Je to však nejdelší etapa dějin lidské civilizace. A přesto se badatelé pokoušejí vytvářet teorie o této vzdálené době. Vycházejí však z úplně jiných pramenů než v pozdější době. Na místo písemných pramenů čerpají z nálezů dosud zachovalých hmotných památek dávných civilizací, např. z vykopávek kosterních pozůstatků a prehistorických skalních maleb. Jedním z nejvíce významných pramenů je však zkoumání současných primitivních civilizací. Zejména různé etnomologické studie přírodních kmenů, např. indiánů z Amazonie, či Nové Guineje. Avšak tak jako v celé lidské historii, tak i tady se setkáváme s různým postojem na pohledem na přijímání homosexuálních jedinců. Např. dle vědců Forda a Beache, kteří zkoumali 76 etnomologických společenství, se můžeme u těchto národů setkat se škálou od loajálního přístupu, přístupu začlenění homosexuálního chování do náboženských rituálů, až po přístup úplného nepřijetí a sankcionování. Sankcí mohlo být pouhé zesměšnění, vyhnání z kmene, či trest smrti.

Janošová uvádí, že se u přírodních kmenů lze setkat i s přístupem, že je homosexuální chování součástí zasvěcování, dalo by se tedy zahrnout do výchovy vedoucí k cíli, vyzrálého muže. Jedná se o takzvané iniciační rituály. Avšak i tyto kmene, které takovéto rituály provozovaly, považovaly za zvrhlé svazky dvou dospělých homosexuálně orientovaných jedinců.⁷ Je zde tedy nutný dovětek, že veškeré teorie sexuality v pravěku jsou ovlivněné současným pohledem, současnými poznatky na problematiku.

Starověk

Velmi významné období lidské civilizace. Význačným mezníkem začátku tohoto období je vznik písma a rozvoj prvních význačných lidských civilizací a kultur zejména v Asii, Africe, na Středním východě a Středomoří. Pro evropskou kulturu se jedná o zásadní etapu.

---

⁷ JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2000, 218 p. ISBN 80-718-4954-5, s. 37.

Kořeny evropské kultury čerpají zejména z antiky, tedy z řecko-římské etapy starověku. Období lze ukončit nástupem a rozšířením křesťanství v Evropě, tedy asi 6. stoletím n. l.

Většina civilizací z této doby zaujímal ve vztahu k sexu nevyhraněné a nezatížené postoje. Z písemných pramenů můžeme vyčíst, že vztah mezi mladším a starším mužem, tedy homosexuální chování, lze nalézt v téměř všech významných civilizacích té doby: v Číně, Indii, Babylonii, Egyptě, Řecku a Římě.

Jako prameny můžeme z těchto nejstarších lidských civilizací použít zejména příběhy, pověsti a báje, v nichž je často homosexuální chování zachyceno. U některých civilizací se však nedochovaly žádné písemné prameny o tom, jakou váhu, či význam toto chování ve společnosti vyvolávalo.

Příběh ze starověkého Egypta vypráví, o fyzické lásce mezi dvěma bohy Sethem a Hórem. Pramen o homosexuálním chování tedy existuje, nicméně nemáme žádný pramen o negativním postoji, proto se domníváme, že egyptská civilizace měla k homosexuálnímu chování tolerantní přístup.⁸

Indické prameny uvádějí mnoho příběhů, v nichž jsou hinduističtí bohové a bohyně s homosexuálními znaky, bohové dokonce mění své pohlaví. Ve jménu bohů můžeme nalézt i prameny o provozování homosexuální prostituce. V knize Kámasútra je popsána i lesbická láska.⁹

Ve starověké Číně můžeme také nalézt informace, že byla homosexuální láska praktikována na císařském dvoře již za dynastie Čou, tedy více jak 1000 př. n. l. Homosexuální láska byla praktikována mimo manželství. To mělo za účel pouze majetkové a hospodářské zajištění rodiny. Z této doby se však dochovaly jen prameny o životě na královském dvoře a životě šlechty. Žádné zdroje nemáme o sexuálním životě běžných lidí.¹⁰

---

⁸ VERNER, Miroslav, Ladislav BAREŠ a Břetislav VACHALA. *Encyklopedie starověkého Egypta*. 1. vyd. Praha: Libri, 2007, 527 s. ISBN 978-807-2773-060, s. 172.

⁹ HOGAN, Steve a Lee HUDSON. *Completely queer: the Gay and Lesbian encyclopedia*. 1st ed. New York: Henry Holt, 1998, xiii, 704 p. ISBN 08-050-3629-6, s. 604

¹⁰ SPENCER, Colin. *Dějiny homosexuality*. 1. vyd. Bratislava: Slovart, 1999, 295 s. ISBN 80-7145-302-1, s. 24-26.

Chammurapiho zákoník, kodex krále Chammurapiho, z Babylonské říše homosexualitu odsuzoval dokonce pod trestem kastrace.¹¹

Řecko – řecký ráj gayů¹²

Homosexuální chování bylo tolerováno, jedná se o jedno z mála období, u něhož máme písemnými prameny doloženo, že byla homosexualita nejen akceptována, ale byla i rovnocennou a plnohodnotnou verzí sexuálního chování. Z našeho pohledu však byla ve starém Řecku homosexualita vnímaná jinak, než jak ji vnímáme nyní my. Společný pohled máme na emoční, erotické a sexuální souznění dvou jedinců stejného pohlaví. V Řecku je však často homosexuální vztah spojován i s výchovou mladého muže. Většinou tedy nešlo o vztah mezi již dvěma dospělými muži, ale o lásku mezi mladíkem a zralým mužem. Tento vztah plnil tedy i zásadní výchovnou úlohou. V období antiky byly homosexuální chování a homosexuální vztah součástí výchovy malých a velmi mladých svobodných mužů. V naší době chování tedy zcela nepřijatelné. Homosexuální chování bylo tedy součástí výchovy mladého muže ve zralého plnohodnotného muže a bylo chápáno jako tzv. iniciační rituál.¹³

Problematikou homosexuálního vztahu se zabýval i filozof Platón ve svém díle Hostina.

„V této knize dělí lásku na „nebeskou“, která může provázet pouze mužské vztahy a její smysl tkví v souznění duší a duchovních sfér partnerů, kdežto „nízká“ láska se stará toliko o tělesné blaho. Vedle tohoto svérázného pojetí ovšem Platón jednoznačně odsoudil pedofiliu v podobě pohlavních styků mužů s chlapci tělesně nevyspělými.“¹⁴

Řím

Kořeny starověkého Říma sahají do Řecka, antický Řím tedy vychází z řecké kultury. Avšak přístup k homosexualitě se v Římě částečně změnil. Přístup k homosexualitě byl

¹¹ SPENCER, Colin. *Dějiny homosexuality*. 1. vyd. Bratislava: Slovart, 1999, 295 s. ISBN 80-7145-302-1, s. 29.

¹² FANEL, Jiří. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000, 527 p., [10] leaves of plates. ISBN 80-727-2010-4, s. 39.

¹³ BRZEK, Antonín a Jaroslava PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992, 124 s. ISBN 80-855-2603-4, s. 105.

¹⁴ JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2000, 218 p. ISBN 80-718-4954-5, s. 43.

tolerantní, již však neplnil úlohu výchovnou, ale přiblížil se našemu pohledu. Význam byl přenesen na emočně a eroticky sexuální souznění dvou jedinců stejné sexuální orientace. Ačkoliv byly běžně provozovány homosexuální praktiky mezi všemi vrstvami Římanů, často byla homosexualita u státníků označována za slabost, či nedostatek mužnosti. Ideálem římského muže nebyl filozof, ale bojovník, na rozdíl od řeckého přístupu, kdy Platónova myšlenka, že armáda by měla být tvořena z mužů, kteří se milují a mají mezi sebou emoční pouto. Řím se svojí dobytvačnou povahou a velikostí armády si takovouto myšlenku nemohl připustit. Římský bojovník nemůže ukázat city, nemá se emočně projevit a nesmí projevit slabost.¹⁵

Spencer však uvádí, že se však v pozdější době pohled na homosexuální lásku v Římě částečně změnil. Bylo to údajně vlivem Řecka, kdy začala být ve vyšších vrstvách módní láska zralého muže k chlapci. Přístup to byl však nerovný. Dominantní muž získal na obdivu a chlapec, který představoval většinou pasivní roli, byl společností opovrhován.¹⁶

Konec tolerance k homosexualitě nastal v Římě vzestupem a vlivem křesťanství. Postupně byla homosexualita prohlášena za hřích. Celkový pohled k sexu a k lidské sexualitě byl na počátku v křesťanské víře složitý. Za nemorální a hříšný byl prohlášen jakýkoliv mimomanželský sexuální akt, prvními křesťanskými vůdci bylo vytvořeno kolem takového sexu téměř tabu. Paradigma na homosexualitu se změnila. Homosexualita byla považována za volbu hříšného jedince a ten musel za svou volbu pikat. Hrozilo upálení, či potrestání.¹⁷

---

¹⁵ BRZEK, Antonín a Jaroslava PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992, 124 s. ISBN 80-855-2603-4, s. 106.

¹⁶ SPENCER, Colin. *Dějiny homosexuality*. 1. vyd. Bratislava: Slovart, 1999, 295 s. ISBN 80-7145-302-1, s. 48.

¹⁷ BELLINGER, Gerhard J. *Sexualita v náboženstvích světa*. Vyd. 1. Překlad Karel Urianek. Praha: Academia, 1998, 390 s. ISBN 80-200-0642-7.

Středověk – doba temna

Nástupem křesťanství jako hlavního a ve většině Evropy jediného náboženství začala pro homosexuálně orientované jedince doba temna. Ve středověku získaly hlavní vůdčí roli církve. Církvě a jejím čelním představitelům se museli podříditi všichni. Veškeré homosexuální chování bylo prohlášeno za hříšné, za nezákonné a bylo přísně trestáno. Nebyla možná žádná oficiální forma soužití osob stejného pohlaví. Odhalení jedinci byli upáleni, potrestáni smrtí. Jakékoliv vybočení z normy bylo trestáno. Církve v té době prováděla hony na čarodějnice a kacíře, tzv. inkvizice. Homosexualita byla považována za sodomii. A tak jako i ženy, které byly prohlášeny za čarodějnice, tak i homosexuálové byli označováni za viníky hladomoru, šíření moru a živelných pohrom.

Přístup k sexualitě se proti starověku úplně změnil. Sexualita měla sloužit jen pro reprodukci. Po provozování římských orgií existuje sex už jen doma za dveřmi, potichu a v misionářské poloze.¹⁸

Za zásadní středověký pramen pocházející z českých zemí můžeme prohlásit Karolinský trestní Kodex, vydaný Karlem IV. v roce 1353 – nařizující kruté trestání jakéhokoliv homosexuálního styku, či jen chování. Kodex byl na našem území platný a aplikovaný až do roku 1787.¹⁹

Novověk

Na počátku 16. stolní nastává postupná změna. Po velmi temné a složité době, jakou byl středověk, vyznačující se vůdčí silou křesťanskou církví a nevolnictvím, nastávají změny ve společnosti. I prostí lidé postupně získávají osobní svobodu a společnost se postupně začíná sekularizovat, což znamená zesvětštění a postupné potlačení moci z církve.

Homosexualita je stále trestná, nejsou však již prováděny inkviziční procesy. Již v době renesance nastal postupný návrat k ideálům antiky. Tedy k předkřesťanské době. V době humanismu je příklon k ideálům antiky velmi patrný. Společnost se částečně navrácí

---

¹⁸ ONDRISOVÁ, Sylvia. (et al) Neviditelná menšina. 1. vyd. Bratislava: Nadace občan a demokracia, 2002. 166 s. ISBN 80-968528-5-X, s. 26.

¹⁹ JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2000, 218 p. ISBN 80-718-4954-5, s. 44.

k řeckému myšlení, a i křesťanská církev je donucena akceptovat nejen boží vůli, ale i vůli člověka.

Z této doby máme mnoho písemných pramenů o výskytu homosexuálního chování mezi významnými představiteli společnosti, mezi umělci a dokonce i mezi církevními představiteli. Homosexuální chování je však po celou tuto historickou etapu stále protizákonné, je stále postihováno, ne však již trestem smrti. Usvědčení jedinci byli trestáni žalářem a veřejným ponižením. Přísná morálka stále neumožňovala žádné projevy uvolnění postojů, natož k nastolení otevřeného sexuálního chování. V určitých kruzích byla tedy homosexualita tiše tolerována. Na konci období novověku, tedy někdy v 19. století, byla i častým tématem bulvarizace, a to již nejen v literárních dílech, ale čím dál více i v moderních médiích té doby, v novinovém tisku.²⁰

Koncem 19. století však nastávají významné změny v pojetí homosexuality. Nastává boj o zrovnoprávnění gayů a leseb a boj o celkovou změnu pohledu na homosexuálně orientované jedince. Proces, který již hodně bitev vybojoval, v jehož důsledku bylo provedeno hodně postupných kroků, který ale ještě stále není u konce, neboť stále pokračuje.

1.3 Boj za práva zrovnoprávnění

Druhá polovina 19. století je dobou všeobecných změn ve společnosti a velkých společenských změn. Je to období nástupu kapitalismu se změnami chování velkého množství osob a doba vzniku úplně nových společenských témat: získání osobnostních práv a svobod pro prosté lidi, migrace obyvatelstva, rozvoj velkých měst, rozvoj průmyslu, demografické změny a celkové změny v chování obyvatelstva. To vše vedlo i k nárůstu problematických témat, na které společnost té doby ještě nebyla připravena.

---

²⁰ JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2000, 218 p. ISBN 80-718-4954-5, s. 44-45.

Nastalo období, jež vedlo ke vzniku nových věd a k rozvoji vědních oborů již společností přijímaných. Lidská společnost stála na začátku moderní doby, ve které se nacházíme i nyní. Tematika homosexuality byla postupně zařazena do velkého množství vědních oborů. Problémem homosexuality se postupně začaly zabývat vědy jako medicína, sociologie, psychologie, filozofie, pedagogika, historie, právo, etika a další množství vědních disciplín.

Začátek opětovného zrovnoprávnění homosexuálně orientovaných osob můžeme nalézt ve 2. polovině 19. století např. v Německu. Mezi prvními pokusy o ukončení trestnosti homosexuálního chování prameny uvádějí požadavek právníka Carla Heinricha Ulrichse, představitele mezistupňové teorie. Homosexualita je mezistupeň mezi ženstvím a mužstvím. Teorie však nebyla přijata.²¹

V Berlíně byla v roce 1897 založena organizace Wissenschaftlich-humanitäres Komitee, první organizace s programem zrovnoprávnění práv homosexuálně orientovaných. U založení byl i Magnus Hirschfeld. Organizace, jež si dala za cíl zrušení trestnosti a postihu homosexuálního styku, v té době sexuálního styku mezi dvěma homosexuálně orientovanými muži. Sexuální styk mezi homosexuálně orientovanými ženami totiž trestný nebyl. Organizace uspořádala petici, která byla předložena do Reichstagu. Ke zrušení trestnosti však nedošlo. Nástupem fašismu v Německu byla utlumena i celková činnost vedoucí k zrovnoprávnění homosexuálních jedinců.²²

Nastala opět složitá doba, období ekonomické krize, dvě světové války a doba, kdy byl v Evropě u moci fašismus. Homosexuálně orientovaní jedinci byli po celou dobu, kdy byl u moci fašismus, diskriminováni. Vznikaly seznamy homosexuálně orientovaných osob a homosexualita byla považována za smilstvo. Ideologie fašismu vysvětlovala homosexualitu jako plýtvání mužskou silou. Usvědčeným homosexuálům hrozila kastrace, nebo transport. Odsouzení byli označováni růžovým trojúhelníkem. Deset tisíc homosexuálů zemřelo v koncentračních táborech.²³

---

²¹ BRZEK, Antonín a Jaroslava PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992, 124 s. ISBN 80-855-2603-4, s. 48.

²² FANEL, Jiří. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000, 527 p., [10] leaves of plates. ISBN 80-727-2010-4, s. 307-310.

²³ JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2000, 218 p. ISBN 80-718-4954-5, s. 47-48.

Po konci 2. světové války je emancipace homosexuality řešena zejména z medicínského pohledu, nastává doba medicinializace homosexuality, což postupně vedlo k ukončení trestnosti homosexuality, tedy dekriminální. Poté však medicínský pohled na homosexualitu začal bránit k odstranění zbylé diskriminace, a tak začal boj o vymazání homosexuality ze seznamu nemocí a za uznání homosexuality jako vrozené varianty sexuální orientace.

Tím, že se ustálilo paradigma, že je homosexuální orientace vrozenou neměnnou a nezvolenou variantou sexuální orientace, nastal postupný proces rušení represí a trestání homosexuálního chování. Ve všech západoevropských státech začal postupný proces zrušení trestnosti homosexuality. V České republice byl v roce 1962 přijat Trestní zákoník, v němž již nebyl stejnopohlavní styk trestný. Světová zdravotnická organizace (WHO) vymazala v roce 1992 při 10. revizi Mezinárodních klasifikací nemocí homosexualitu ze seznamu nemocí.²⁴

Začátkem 70. let 20. století vlivem liberálního přístupu k homosexuálně orientovaným jedincům se postupně celá svobodná západní Evropa začala zabývat problematikou odstranění další diskriminace, a to neumožnění uzavření manželství pro dvě osoby stejného pohlaví. Zákonně takovéto soužití nešlo nijak ošetřit, avšak stejnopohlavní páry spolu běžně žily. Tím, že společnost zabránila těmto osobám uzavřít manželství a neumožňovala jim žádnou jinou alternativu zákonně ošetřeného soužití, zabraňovalo se jim tedy k přístupu k právům, která heterosexuální osoby běžně měly. Tím vznikala další diskriminace, a proto nastal postupný proces přijetí legislativy pro umožnění registrovaného partnerství osob stejného pohlaví.

V Evropě byly včele procesu legalizace homosexuálních svazků severské státy, vyznačují se liberálním přístupem k homosexuální menšině a snahou o důsledné zamezení veškeré diskriminace. Je možné, že k umožnění schválení potřebných zákonů byl i liberálnější přístup tamní protestantské církve. Prvním státem, který uzákonil možnost registrovaného partnerství, bylo Dánsko v roce 1989. Následovaly ho Norsko roku 1993, Švédsko 1994, Grónsko a Island v roce 1996. K těmto severským evropským státům se postupně přidaly

---

²⁴ Vývoj v dějinách. 004.CZ [online]. Praha, 2015, 6. 2. 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.004.cz/vyvoj-v-dejinach>

i Nizozemí, Španělsko, Francie, Belgie, Německo, Portugalsko atd.²⁵ Prvním státem bývalého východního bloku byla Česká republika v roce 2006.

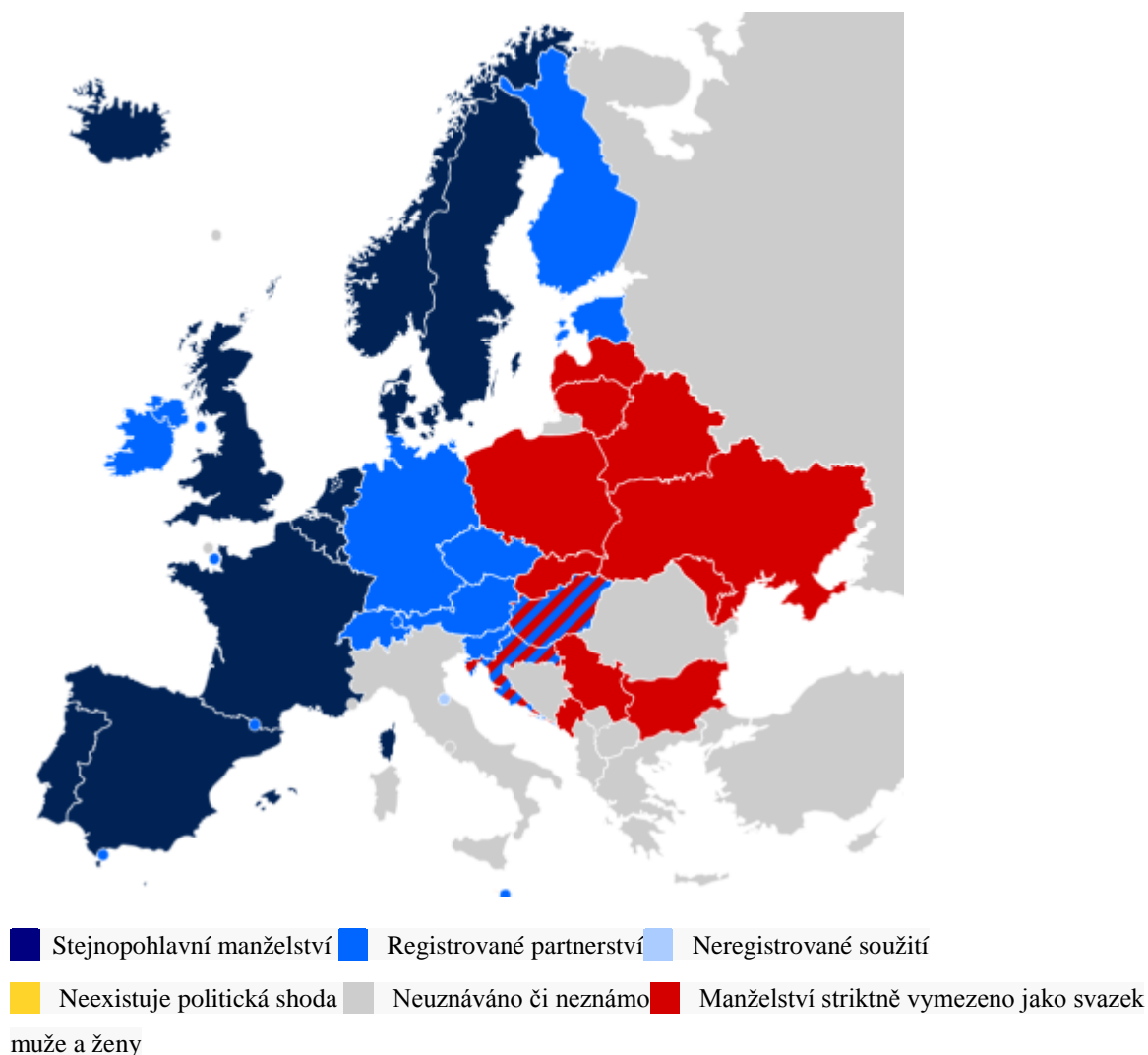
Postupné odstraňování diskriminace v evropských státech vede i k tomu, že v některých státech je již umožněno i stejnopohlavní manželství, např. v Nizozemí od roku 2001, a v některých státech je také zákonem umožněno adoptování dětí. Problematika je však v každém státě řešena různě.

V České republice není legislativně umožněn vznik stejnopohlavního manželství. Manželství je v platné legislativě definováno v Zákoně č. 89/2012 Sb. tedy v Občanském zákoníku. "*§655 Manželství je trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc.*"²⁶

---

²⁵ TALANDOVÁ, Jaroslava. *Sociální postavení lesbických žen a alternativní rodinné modely v kontextu heterosexuální společnosti*. Praha: L-klub Lambda, 1997. s. 13.

²⁶ *Nový občanský zákoník 2014: rejstřík : redakční uzávěrka 26. 3. 2012*. Ostrava: Sagit, 2012, 320 s. ÚZ. ISBN 978-80-7208-920-8, s.

Registrované partnerství v Evropě²⁷

---

²⁷ „Same sex marriage map Europe detailed“ od Silje L. Bakke – Vlastní dílo. Tento soubor byl odvozen z: Same sex marriage map Europe.svg. Licencováno pod CC BY-SA 3.0 via Wikimedia Commons.

File:Same sex marriage map Europe detailed.svg. *Wikimedia commons* [online]. 2015, 8. 3. 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Same_sex_marriage_map_Europe_detailed.svg

1.4 Homosexualita v ČR

V předešlé kapitole jsem velmi zkráceně a útržkovitě nastínil historii homosexuality. Jen v počátcích jsem se odchýlil mimo evropský kontinent. Popsal jsem tedy hlavně gay historii, která byla psána zejména v Evropě. Je ale velmi důležité uvést, že i mimo Evropu se událo mnoho zásadních a důležitých událostí, týkajících se homosexuální komunity. Dalo by se popsat velké množství zásadních historických událostí ať již z dávné historie, nebo i z období boje za zrovnoprávnění homosexuální minority s heterosexuální majoritou.

Hnutí za práva LGBT zejména od konce 19. století až po současnost má velmi bohatou historii. A co se tedy událo na území dnešní České republiky? Mají homosexuálové v České republice nějakou historii? Samozřejmě, že ano. I homosexuální komunita tvořila historii českých zemí a České republiky. Homosexuálně orientovaní jedinci byli, jsou a budou součástí každé společnosti. V minulosti bylo mnoho takto orientovaných jedinců nuceno, ať již společností, strachem o svůj život, nebo jinými aspekty, působit v rámci veřejného, kulturního, politického a sportovního dění v anonymitě.

Z dávné historie však mnoho pramenů z našeho území dochováno není. Žádné písemné prameny z doby antiky, kdy vyspělé civilizace starověkého Řecka a Říma určovaly styl života v Evropě, nemáme. A ani mít nemůžeme, neboť naše kultura tou dobou řešila úplně jiné problémy a nebojím se říci, že i v úplně jiném koutě světa.

Mezi prameny však můžeme uvést velké množství uměleckých děl, jako jsou knihy, obrazy, sochy, v pozdější době i fotografie a filmy, do nichž autoři promítali své myšlenky. V těchto dílech můžeme nalézt obraz doby, autoři zobrazují sociální i společenské poměry, jistěže jen v mezích, které byly v době vzniku umělci dovoleny. V mnoha dílech však můžeme nalézt i náznaky homoerotických motivů. Velmi často záměrně v náznacích.²⁸

Na našem území můžeme jako nejstarší písemné prameny uvést zápisy z čarodějnických procesů v takzvaných smolných knihách a trestních kodexů.²⁹

---

²⁸ PUTNA, Martin C. *Homosexualita v dějinách české kultury*. 1. vyd. Praha: Academia, 2011, 494 p., [12] p. of plates. ISBN 978-802-0020-000.

²⁹ FANEL, Jiří. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000, 527 p., [10] leaves of plates. ISBN 80-727-2010-4, s. 389.

Tím nejvýznamnějším a nejstarším je Karolinský trestní kodex z roku 1353, vydaný Karlem IV.³⁰

Moderní historii máme však zmapovanou mnohem lépe. Můžeme nalézt mnoho studií o životě homosexuálně orientovaných jedinců za doby konce Rakouska-Uherska, z nově vzniklého Československa, ale i Československa za doby komunistického režimu. Každá doba se s problematikou vypořádala po svém. Po většinu této doby je však stále zásadní, že homosexuální chování je stále kriminalizováno. Životní styl společnosti se však měnil, to můžeme např. uvést u prvorepublikového Československa, kdy je homosexualita stále trestná, ale zejména v uměleckých kruzích tiše tolerována. Jedinci se v tom prostě museli naučit chodit. Tato skupina intelektuálů se rozhodla ústrkům společnosti čelit a v roce 1931 se začal vydávat časopis Hlas sexuální menšiny a od roku 1934 Nový hlas – List pro sexuální menšiny.³¹

V roce 1962 byl v novém Trestním zákoníku uzákoněn § 244, jehož znění bylo „*pohlavní styky osob téhož pohlaví starších osmnácti let nejsou trestným činem, dojde-li k nim dobrovolně, bez úplaty a za okolností, které nebudí veřejné pohoršení*“³², což zásadně změnilo pohled na homosexualitu v Československu. Od tohoto roku až do roku 1989 bylo postavení menšiny poměrně uspokojivé. Vedení Československa se k problematice postavilo jako k většině sociálních témat, která jsou tématy dnešní sociální pedagogiky a sociologie. Tyto problematiky byly tolerovány, ale lépe řečeno přehlíženy. Socialistická společnost neměla potřebu takovéto problémy řešit. Podobné to bylo například s osobami s tělesným a psychickým postižením.

Po roce 1989 nabralo LGBT hnutí na síle. Vznikalo velké množství organizací mající za cíl zrovnoprávnění homosexuální menšiny. Namátkově uvádím: Svaz Lambda, Hrho, Lega a Ganymedes. 24. června 1990 bylo v Brně založeno sdružení SOHO – Sdružení organizací homosexuálních občanů v České republice. Hlavním smyslem organizace SOHO totiž je zajistit bezpečné sociální postavení homosexuálně, resp. homoeroticky orientovaným li-

---

³⁰ JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2000, 218 p. ISBN 80-718-4954-5, s. 44

³¹ FANEL, Jiří. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000, 527 p., [10] leaves of plates. ISBN 80-727-2010-4, s. 393.

³² FANEL, Jiří. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000, 527 p., [10] leaves of plates. ISBN 80-727-2010-4, s. 434.

dem.³³ Dlouholetým prezidentem sdružení byl Jiří Hromada, jenž se posléze stal vůdčím představitelem a mediální tváří sdružení při procesu přijetí institutu registrovaného partnerství v České republice. SOHO se v roce 2001 transformovalo v Gay iniciativu ČR a ta svou činnost ukončila v roce 2006 po splnění svého hlavního cíle, po uzákonění možnosti registrovaného partnerství v České republice po přijetí Zákona 115/2006 Sb.³⁴

V současné době působí na našem území mnoho organizací zabývajících se problematikou homosexuálně orientovaných osob. Organizace a sdružení slučují jednotlivce se společným tématem nebo zaměřením, např. Logos Praha, Brno – ekumenické křesťanské společenství, Stud Brno, Kluci na kole, Divadlo Bez Zábran. Velké množství organizací se zabývá osvětovou činností, např. Česká společnost AIDS pomoc, Národní linka prevence AIDS, Poradna pro sexuální menšiny, Projekt Šance, Stejná rodina atd.³⁵

Organizace Prague Pride se zaměřila na zlepšení současného mediálního obrazu homosexuální menšiny v České republice. Některé aktivity této organizace však vyvolávají rozporuplné názory, ať v homosexuální komunitě, nebo i v heterosexuální majoritě. Mediálně kontroverzní je např. organizování tzv. pochodu hrdosti Prague Pride.³⁶

Po rozpuštění organizace Gay iniciativa vůdčí roli převzala organizace Proud – Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu, z. s. s., jež si vytýčila cíle a vize jako zlegalizování adopcí biologického potomka partnera, adopci dětí stejnopohlavními páry, vzdělávací činnost, boj proti homofobii a transfobii, legalizaci a zrovnoprávnění manželství i pro homosexuálně orientované osoby a problematiku LGBT seniorů.³⁷

---

³³ FANEL, Jiří. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000, 527 p., [10] leaves of plates. ISBN 80-727-2010-4.

³⁴ *Gay.iniciativa.cz* [online]. 1991, 1. 1. 2009 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php>

³⁵ Adresář GLBT organizací. *STUD Brno* [online]. Brno, 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.stud.cz/komunita/glbtheadresar.html>

³⁶ *Prague Pride* [online]. Praha, 2013, 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.praguepride.cz/>

³⁷ *Proud* [online]. 2014, 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.proudem.cz/>

2 Registrované partnerství v ČR

2.1 Registrované partnerství, pojem

V České republice je pojem registrované partnerství poměrně mladý. Zákon č. 115/2006 Sb. nabyl účinnosti 1. července 2006. Registrované partnerství tedy lze v České republice uzavřít teprve 9 let.

Proces umožnění institutu registrovaného partnerství, tedy institut, který ošetřuje práva pro soužití dvou osob stejného pohlaví, byl v České republice dlouhý, náročný a komplikovaný. Vždyť jen proces přijetí zákona, který by tento institut umožnil, trval dlouhých 14 let. Je velmi zarážející, že v České republice, která je považována za jednu z nejvíce ateistických zemí v celé Evropě, v republice, která je na nejvyšších stupních žebříčku rozvodovosti, nemanželských soužití a potratů v Evropě, se vždy našlo takové množství poslanců, které stačilo pro zamítnutí návrhu zákona. Postupným procesem se budu zabývat v jedné z dalších kapitol své práce.

Ačkoliv byl proces přijetí zákona v České republice složitý, soužití dvou osob stejného pohlaví však bylo velmi aktuálním tématem po celou tuto dobu. V České republice sice již od roku 1962 nebyl stejnopohlavní styk trestný, avšak běžný život těchto osob nebyl nijak zákonem ošetřen. Tím mohly vznikat případy, kdy homosexuálně orientované osoby mohly být diskriminované pro svou sexualitu.

Bohužel ani vznik institutu registrovaného partnerství v roce 2006 nezabránil veškeré diskriminaci homosexuálně orientovaných osob. Osoby s homosexuální orientací získaly institutem registrovaného partnerství jistá práva a povinnosti. Registrované partnerství není však na stejné úrovni jako manželství. Dalo by se říci, že se takto ošetřený vztah nachází někde mezi nesezdaným soužitím a manželstvím. Je tedy oproti manželství institutem mnohem slabším, a proto ošetřuje mnohem méně práv a povinností jako mají heterosexuální osoby žijící v manželství. Nyní bych rád uvedl definici registrovaného partnerství, vycházím z platného zákona 115/2006 Sb.: „*Registrované partnerství je trvalé společen-*

ství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným tímto zákonem (dále jen „partnerství“). Partnerem se v tomto zákoně rozumí osoba, která uzavře partnerství.“³⁸

2.2 Partnerské soužití osob stejného pohlaví před umožněním registrovaného partnerství

Jak jsem uvedl výše, možnost uzavření registrovaného partnerství mají osoby stejného pohlaví v České republice od roku 2006. Ale co bylo před tímto rokem?

Homosexuálové ve společnosti byli, to tedy znamená, že museli být i jiné typy modelů partnerského soužití. V této kapitole proto nastíním několik forem a modelů možností začlenění homosexuálně orientovaných osob do společnosti.

Ačkoliv se Česká republika přijetím trestního zákoníku v roce 1961, ve kterém zrušila trestnost homosexuality, zařadila mezi progresivní společnosti Evropy, soužití s většinovou společností nebylo ani v té době ideální. Velkým problémem homosexuálně orientovaného jedince žijícího v heterosexuální většině je jeho vnitřní boj, uvědomování si své odlišnosti. Každý homosexuál musí prožít svůj coming out.

„Slovní spojení „coming out“ je zkrácením anglického „coming out of the closet“, což v překladu znamená vyjít z vlastního uzavření, otevřít se. Coming out je v naší heterosexistické kultuře nutností, protože člověk je považovaný za heterosexuála, dokud není zřejmým opakem. Mnozí lidé vyrůstají se svými heterosexuálními rodiči, kteří ani neuvažují o možnosti, že jejich dítě nemusí být heterosexuální. Jsou vychováváni a socializováni jako heterosexuálové a coming out znamená vlastně nahrazení heterosexuální identity.“³⁹

Coming out je tedy proces postupného uvědomění si své homosexuality, což může být pro jedince velmi složité a ještě více obtížné je zvládnutí osvojení si a přijmutí své odlišnosti a zvládnutí hraní role homosexuála ve většinové heterosexuální společnosti.

---

³⁸ Česká republika. Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství. In: 2006. Praha, 20, roč. 2006, č. 115, 38/2006. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-115>

³⁹ ONDRISOVÁ, Sylvia. et al *Neviditelná menšina*. 1. vyd. Bratislava: Nadace občan a demokracia, 2002. ISBN 80-968528-5-X, s. 61.

Celý proces můžeme rozdělit na 5 částí:

- a) precoming out – uvědomění si své odlišnosti,
- b) vlastní coming out – vnitřní pojmenování odlišností, přijmutí orientace,
- c) explorace – experimentování a navázání prvních sexuálních vztahů,
- d) partnerství – vznik trvalejších partnerských vztahů,
- e) integrace – upevnění role, integrace osobnosti, zapojení se do společnosti.⁴⁰

Procházka uvádí, že jedinec si sexuální orientaci uvědomuje nejčastěji v pubertě, v úseku lidského vývoje plného bouřlivých hormonálních změn. Avšak ve společnosti se najde i mnoho jedinců, u kterých nastane coming out až v pozdější době. Svoji homosexualitu dokážou v sobě záměrně potlačit, nebo si ji neuvědomují. Svůj coming out prožijí až ve zralém věku, v době, když už jsou ženatí a mají děti. To se však většinou děje v důsledku vlivu většinové společnosti, kdy si jedinec záměrně nedovolil svou odlišnost připustit.⁴¹

Modely soužití homosexuálně žijících osob s většinovou společností, před umožněním registrovaného partnerství, tedy vycházejí z toho, zda jedinec zvládl prožít svůj coming out a zvládl žít roli homosexuála i pro veřejnost, nebo zda ji záměrně potlačil a navenek hrál roli heterosexuála. V tomto případě však z důvodu záměrného potlačování své osobnosti mohl nastat i výskyt psychologických chorob.

Izolovaně žijící homosexuál

Metoda typická pro gaye žijícího na venkově, nebo v malém městě. Fixovaného na svou nukleární rodinu, s možností problematičtěji prožitého coming outu, bojící se projevení role ve společnosti a bez možnosti rozvinutí kontaktu s gay komunitou. V tomto modelu soužití je možný vyšší výskyt sociální izolovanosti, nejistoty a psychických problémů.

Homosexuálové žijící v heterosexuálním páru

---

⁴⁰ JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2000, 218 p. ISBN 80-718-4954-5.

⁴¹ PROCHÁZKA, Ivo. et al *Společenská diskriminace lesbických žen, gay mužů a bisexuálů v ČR*. 1. vyd. Praha: ESET, 2003, 80 s. s. 6.

Homosexuálně orientovaný jedinec žijící v páru s heterosexuálním jedincem tvoří rodinu, přičemž důvodem může být touha po dítěti. Vnitřní nepřijmutí role a skrývání své orientace je způsobeno vlivem většinové společnosti (zvláště pak kvůli zaměstnání). Většinou se tyto jedinci sami označují jako bisexuálové. S tímto modelem se můžeme setkat jak v malých obcích, tak i ve velkoměstech. Kontakty s komunitou jsou omezeny. S výskytem skrývání své orientace, navazováním anonymních kontaktů a promiskuitou však vzrůstá nebezpečí výskytu pohlavně přenosných nemocí. Často se stává, že je orientace partnera, manžela/manželky známa a je ochotným partnerem tolerována.

Homosexuálové v partnerských vztazích

Tento model soužití popisuje partnerský vztah dvou osob stejného pohlaví, bez zákonné ochrany, tedy před možností vzniku registrovaného partnerství. Model se vyskytuje zejména ve velkých městech. Coming out proběhl, jedinec je srovnán se svojí orientací, zvládá hrát roli i ve společnosti. Přítomnost stejně orientovaného partnera snižuje výskyt anonymních kontaktů. Partnerské soužití umožňuje vznik intimity, rozvoj ucelené a zdravé osobnosti, snižuje výskyt psychiatrických chorob, avšak stejně jako u heterosexuálních párů je možný vznik neshod mezi partnery.

Ve všech nastíněných typech soužití lze nalézt i promiskuitně žijící jedince. Tento typ života je však nejvíce praktikován ve velkoměstech. Důvodem je vysoká koncentrace, anonymita, výskyt zábavních podniků, speciálně určených pro tuto minoritu, a vyšší koncentrace cizinců. Zde ovšem současně hrozí velké nebezpečí výskytu pohlavně přenosných nemocí. Jedinci s takovýmto stylem života jsou často emočně a psychicky nevyzrálí. Zaznamenán je i častý výskyt patologického chování, např. častý výskyt drog nebo prostituce atd.⁴²

2.3 Proces vzniku zákona o registrovaném partnerství v České republice

Nyní se v datech vrátíme ke složitému a zdlouhavému procesu umožnění přijetí zákona č. 115/2006 Sb. Parlamentem České republiky. Celý proces trval více jak 14 let.

---

⁴² STEHLÍKOVÁ, Džamila et al. *Homosexuality, společnost a AIDS v ČR*. 1. vyd. Praha: SOHO v ČR, 1995, 140 s. s. 18-19.

Na úplném počátku stály nevládní organizace v čele se Sdružením organizací homosexuálních občanů (SOHO) a aktivisté, kteří si vzali tento složitý úkol za svůj cíl. Organizace SOHO působila v České republice v letech 1990 – 2001 a nástupnickou organizací se stala Gay iniciativa. Jejich činnost se dala rozdělit na tři základní proudy. Osvěta veřejnosti – nutnost seznámit společnost s tématem a to i za pomoci získání podpory osobností kulturního a společenského života. Získání podpory a to přes celé politické spektrum v České republice. Spolupráce na vytvoření prvního návrhu. V roce 1992 se nejednalo o samostatný zákon, ale o návrh na začlenění registrovaného partnerství do Zákona o rodině a také Občanského zákoníku.

Tento první návrh měl původně 3 varianty:

1. Registrované partnerství pro dvě osoby, a to jak dvojic stejného pohlaví, tak i různého.
2. Návrh na registrované partnerství dvou osob stejného pohlaví.
3. Vůbec se neuvažovalo o vzniku registrovaného partnerství, řešily se jen majetkoprávní vztahy osob spolu žijících homosexuálně orientovaných osob v Rodinném zákoně a v Občanském zákoníku.

Návrh byl však tehdejší vládou Václava Klause 8. listopadu 1995 zamítnut.

U druhého návrhu se již jednalo o zákon o registrovaném partnerství. Návrh byl vypracován spolu s poslanci Parlamentu České republiky. Byl to tedy poslanecký návrh, který byl také tehdejší vládou Josefa Tošovského v roce 1998 odmítnut.

Třetí návrh, nazvaný jako návrh Zákona o partnerském soužití, s podporou vlády byl zamítnut parlamentní sněmovnou 2. prosince 1999.

Čtvrtý návrh – vládní návrh Zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví byl předložen před Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR 25. října 2001 a byl vrácen vládě k přepracování. 4. února 2004 byl vládou Vladimíra Špidly odložen na neurčito bez udání důvodu.

Pátý návrh vyšel ze spolupráce Gay iniciativy, Gay a Lesbické ligy a poslanců České republiky. 11. února 2005 byl ovšem neschválen ve třetím čtení (chyběl jeden poslanecký hlas).

U posledního, tedy šestého návrhu předloženého skupinou poslanců se jednalo o zcela nový poslanecký návrh Zákona o registrovaném partnerství, který vycházel z předešlých připomínek. 16. prosince 2005 byl schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR, poté

26. ledna 2006 i Senátem. „Boj“ však pokračoval. 16. února 2006 následovalo veto prezidenta republiky Václava Klause. 15. března 2006 však Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky veto prezidenta přehlasovala a Zákon č. 115/2006 vstupuje v platnost 1. července 2006.

Ač byl proces složitý a dlouhý, i přesto byla Česká republika první postkomunistickou zemí, ve které bylo soužití dvou osob stejného pohlaví zákonně ošetřeno. Je jen velkou škodou, že výsledná podoba přijatého zákona byla z důvodu tak složitého procesu navrhování a schvalování mnohokrát přepracována a to zejména formou škrtnů. Na úkor schválení museli jeho předkladatelé předložit Poslanecké sněmovně okleštěnou podobu původních návrhů zákona.⁴³

Z toho vyplývá, že proces odstranění diskriminace na základně sexuální orientace ještě není v České republice u konce. Aktuálně se sdružení PROUD s politickou podporou snaží prosadit novelizaci umožňující osvojení – adopci dítěte druhým partnerem, tedy nebiologickým rodičem. Na podporu této problematiky sdružení spustilo kampaň „Různé rodiny, různá práva“, ve které se za podpory mediálně známých osobností pokouší předložit veřejnosti otázku stejnopohlavních rodin.

2.4 Zákon číslo 115/2006 Sb. a jeho aplikace

Parlament České republiky se usnesl na zákoně č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonech, je platný od 3. dubna 2006 a nabyl účinnosti 1. července 2006.

Zákon je tvořen 20 částmi a má celkem 59 §, přičemž první část pojednává o registrovaném partnerství a zbylé části se týkají změn souvisejících zákonů. Výčtově se jednalo o tyto zákony: Trestní řád, Zákon o rodině, Občanský soudní řád, Občanský zákoník, Zákon o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřské dovolené a o přídavcích na děti z nemocenského pojištění, Zákon o přestupcích, Zákon o životním minimu, Zákon o soudních poplatcích, Zákon o správě daní a poplatků, Zákon o sociální podpoře, Zákon

---

⁴³ HROMADA, Jiří a Milda ŠLEHOFER. Historie RP. *Gay.iniciativa.cz* [online]. 1. vyd. Praha, 2006 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=10>

o občanských průkazech, Zákon o evidenci obyvatelů a rodných číslech, Zákon o matrikách, jménu a příjmení a Zákon o zaměstnanosti.⁴⁴

Nyní se seznámíme s první částí zákona, jež je hlavním tématem naší kapitoly, ošetřuje a definuje názvosloví, průběh a proces vzniku a zániku registrovaného partnerství.

„§ 1

(1) Registrované partnerství je trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným tímto zákonem.

(2) Partnerem se v tomto zákoně rozumí osoba, která uzavřela partnerství.“⁴⁵

Partnerství vznikne souhlasným a svobodným prohlášením partnerů před příslušným matričním úřadem k tomu zákonem určeným. Příslušnost je určena trvalým pobytem jednoho z partnerů, pro osoby bez trvalého pobytu je určen matriční úřad v Brně-střed. Prohlášení se uskuteční před matrikářem. Poté je matričním úřadem proveden zápis do knihy registrovaného partnerství.

„§ 4

(1) Do partnerství může vstoupit každý, jemuž to zákon nezakazuje.“⁴⁶

Základní podmínkou je zletilost, způsobilost k právním úkonům a být svobodný, nebo mít vypořádané předešlé partnerské svazky. Partnery nemohou být osoby příbuzné v přímé linii, sourozenci.

V zákonu je také ošetřena neexistence a neplatnost partnerství, např. pro nedostatek svobodné vůle, nebyl-li ani jeden z partnerů občanem České republiky, či bylo-li partnerství uzavřeno s použitím nepravdivých údajů. Po zjištění, že partnerství bylo uzavřeno přes zákonný zákaz, bude soudem prohlášeno za neplatné.

---

⁴⁴ ÚZ 899 *Registrované partnerství*. Ostrava: Sagit, 2012, 160 s. ISBN 978-80-7208-924-6.

⁴⁵ ÚZ 899 *Registrované partnerství*. Ostrava: Sagit, 2012, 160 s. ISBN 978-80-7208-924-6, s. 134

⁴⁶ ÚZ 899 *Registrované partnerství*. Ostrava: Sagit, 2012, 160 s. ISBN 978-80-7208-924-6, s. 134

Po vzniku registrovaného partnerství mají partneři při soužití stejná práva a povinnosti při rozhodování, mohou se zastupovat při běžných záležitostech, zákon také uvádí v tomto případě rozhodnutí jednoho partnera, zavazuje oba společně a nerozdílně, tak jak je uvedeno v § 8 a v § 9.

V § 10, 11, 12 uvádí, že mezi partnery vzniká vyživovací povinnost a ta může být soudem ošetřena i po ukončení partnerství až do 3 let po zániku. Vznik partnerství nepřekáží k výkonu rodičovských práv a povinností, brání však k osvojení dítěte.

„§ 14 Partnerství zaniká:

a) smrtí jednoho z partnerů nebo prohlášením jednoho partnera za mrtvého,

b) zrušením rozhodnutím soudu.“⁴⁷

V případě, že se prokáže, že prohlášený za mrtvého žije, je partnerství považováno za nepřetržitě platné, jen v případě, že mezitím partner uzavřel další svazek, původní partnerství se již neobnoví.

V případě, že se oba partneři dohodnou, nemusí se soudu prokazovat faktické netrvání vztahu.

§ 18 až 23 ošetřuje působnost v procesu mezi příslušný matriční úřad, krajský úřad a ministerstvo, přičemž matriční úřad odpovídá za správné vedení knihy registrovaných partnerství, vede sbírku listin k registraci potřebných, umožňuje nahlížení, vydává výpis a potvrzení z knihy registrovaného partnerství a sbírky listin.

Krajský úřad provádí kontrolu správnosti vedení knihy registrovaného partnerství, nejméně jednou ročně a Ministerstvo je povinno vykonávat dozor.

Partneři jsou před prohlášením povinni předložit dle § 24 následující doklady: rodný list, doklad o státním občanství, výpis z evidence obyvatel o pobytu a rodinném stavu, v případě existence předešlého manželství nebo partnerství doklad o jeho ukončení.

---

⁴⁷ ÚZ 899 *Registrované partnerství*. Ostrava: Sagit, 2012, 160 s. ISBN 978-80-7208-924-6, s. 136

Partneři jsou také povinni vyplnit Dotazník pro vstup do registrovaného partnerství. V zákoně lze nalézt i specifické podmínky při vzniku partnerství s cizím státním příslušníkem.

§ 27 až 40 ošetřuje správné vedení Knihy registrovaných partnerství. Jsou jimi ošetřeny veškeré administrativní činnosti oprávněných úřadů, např. postup a správnost zapsání registrovaných partnerství do Knihy registrovaného partnerství. Tato kniha je vedena na příslušném matričním úřadě dle podmínek uvedených v zákonu a údaje jsou neveřejné. Po zápisu je partnerům vydán doklad o partnerství.⁴⁸

Problematikou registrovaného partnerství se zabývá vyhláška č. 300/2006 Sb., jež nabyla účinnosti tak jako Zákon 115/2006 Sb. od 1. července 2006. Vyhláška ošetřovala činnost matričních úřadů v procesu registrovaného partnerství a byla novelizována Vyhláškou č. 389/2007 Sb., jež nabyla účinnosti 1. ledna 2008.

Příloha č. 1 Vyhlášky č. 300/2006 Sb. ve své příloze uvádí výčet 14 příslušných matričních úřadů, kde je možno učinit prohlášení. Vždy pro každý samosprávný celek – kraj se jedná o jeden matriční úřad. Pro Jihomoravský kraj je uvedena matrika Úřad městské části Brno-střed. Tato matrika je určena i pro cizince a osoby bez trvalého bydliště.⁴⁹

V Jihomoravském kraji je tedy možnost zaregistrovat se jen na matričním úřadu Brno-střed, jež sídlí na Nové radnici v Brně. Registrovat se partneři mohou jen v úřední dny, v pondělí a ve středu. Mimo úřad, ani v jiný než úřední den se registrovat nelze.

V Příloze číslo 2 vyhlášky č. 300/2006 Sb. jsou Vzory tiskopisů k prohlášení. Jedná se o 7 dokladů – „*Úvodní list knihy registrovaného partnerství, List podpisových vzorů, List knihy registrovaného partnerství, Abecední jmenný rejstřík, Dotazník k registrovanému partnerství, Protokol o prohlášení o vstupu do registrovaného partnerství, Doklad o registrovaném partnerství.*“⁵⁰

---

⁴⁸ ÚZ 899 *Registrované partnerství*. Ostrava: Sagit, 2012, 160 s. ISBN 978-80-7208-924-6, s. 134-141.

⁴⁹ ÚZ 899 *Registrované partnerství*. Ostrava: Sagit, 2012, 160 s. ISBN 978-80-7208-924-6, s. 149.

⁵⁰ ÚZ 899 *Registrované partnerství*. Ostrava: Sagit, 2012, 160 s. ISBN 978-80-7208-924-6, s. 149

2.5 Statistika – registrované partnerství

Od nabytí účinnosti zákona 115/2006 Sb. již uplynulo téměř 9 let. Celá česká společnost, příznivci i odpůrci přijetí tohoto zákona, si tedy může pomalu začít ověřovat, zda zákonem ošetřené soužití dvou osob stejného pohlaví bylo přínosem pro občany České republiky. A k tomuto ověření můžeme použít i statistické údaje, které nám nejlépe ukáží, zda byl zákon veřejností aplikován. Právě to, že registrované partnerství je uváděno v realitu, je jednoznačným důkazem, že společnost toto soužití akceptovala. Majoritní společnost se snad již tímto soužitím dvou osob stejného sexuálního zaměření necítí být ohrožena a tím pádem se již nebojí, že institut registrovaného partnerství ohrozí institut rodiny a manželství.

Zdroje zde uváděné vycházejí z poznatků získaných od Českého statistického úřadu a z veřejně dostupných zdrojů. V tomto případě z informací příslušných matrik, jež na požádání sdělují počty uzavřených a zaniklých registrovaných partnerství.

V časopise *Statistika & My*, jež je časopisem vydávaným Českým statistickým úřadem, bylo ve vydání 10/2013 zveřejněno, že Český statistický úřad při Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 zahrnul mezi dotaz na rodinný stav i možnost odpovědi být registrovaným partnerem. Z toho důvodu, že někteří tazatelé mohou stále vnímat otázky na téma sexuality velmi citlivě, je možné a pravděpodobné, že ne všichni tazatelé odpověděli pravdivě. Ze Sčítání lidu z roku 2011 vyplynulo, že celkem 2243 uvedlo jako svůj rodinný stav registrovaný. Český statistický úřad však v této své zprávě neuvádí, na rozdíl od dat z matrik, strukturu, kolik je registrovaných partnerů gayů a kolik je leseb. Nejčastější věk registrovaných partnerů byl 30 – 39 let a nejčastěji se tento typ soužití vyskytuje v krajích s velkými městy. Statistika také ukázala, že na vznik registrovaného partnerství má také vliv dosažené vzdělání partnerů, přičemž se výskyt zvyšuje s vyšší dosaženého vzdělání. Většina partnerů je bez náboženského vyznání.⁵¹

Na internetových stránkách Gay iniciativy je také uvedeno, že první registrované partnerství bylo uzavřeno již 1. července 2006 v Ostravě. V červenci 2006 bylo uzavřeno

---

⁵¹ KOHOUTOVÁ, Iva. Registrované partnerství je častější u mužů. *Statistika&my* [online]. 2013. vyd. Praha, 2013, 10/2013 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.statistikaamy.cz/2014/02/registrovane-partnerstvi-je-capejsi-u-muzu/>

50 registrovaných partnerství a do konec roku 2006 bylo uzavřeno celkem 235 partnerství. Oba dva údaje jsou bez rozlišení gay, či lesbických partnerů. Aplikováním vzniku registrovaného partnerství tím nově účinností zákon potvrdil svou smysluplnost.⁵²

Statistická data, která poskytla příslušné matriční úřady, jsou zpracována do níže vložené tabulky, z které lze zjistit počty nově vzniklých registrovaných partnerství mezi homosexuálně orientovanými muži od 1. července 2006 až do 31. prosince 2014, tedy po celou dobu trvání účinnosti zákona 115/2006 Sb.

Kraj	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Praha	65	55	60	53	49	34	46	43	56
Jihočeský	3	7	6	3	5	4	3	3	5
Jihomoravský	19	21	17	11	14	18	9	11	13
Karlovarský	1	7	8	6	5	1	3	1	4
Královéhradecký	8	2	3	2	7	3	2	6	4
Liberecký	6	13	4	6	8	6	4	4	7
Moravskoslezský	14	12	12	11	4	7	15	10	13
Olomoucký	4	10	8	3	5	6	6	7	4
Pardubický	3	8	4	0	5	2	4	4	2
Plzeňský	7	4	5	7	7	9	7	7	4
Středočeský	20	15	16	15	14	8	15	13	16
Ústecký	16	18	12	10	16	6	9	3	16
Vysočina	5	1	3	1	3	1	2	2	1
Zlínský	6	2	1	3	2	2	3	8	2

Tabulka č. 1 Počty uzavřených registrovaných partnerství (pouze gayové) dle krajů (zpracoval autor)⁵³

⁵² HROMADA, Jiří a Milda ŠLEHOFER. Historie RP. *Gay.iniciativa.cz* [online]. 1. vyd. Praha, 2006 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=10>

Další tabulka nám ukazuje počty vzniklých registrovaných partnerství postupně dle roku vzniku, přičemž se jedná o registrovaná partnerství jen mezi gayi. Evidence nám tedy říká, že od účinnosti Zákona 115/2006 bylo celkem uzavřeno 1291 registrovaných partnerství mezi muži, přičemž nejsilnější první roky mohou být ovlivněny tím, že možnost vzniku registrovaného partnerství bylo v České republice umožněno až v roce 2006 a homosexuálně orientované osoby byly nuceny na umožnění legálního svazku tak dlouho čekat. Na zamýšlení ale také může být, zda je nutná i postupná výchova, či osvěta i k takovému kroku, jako je vstup do registrovaného partnerství. Domnívám se, že i tato problematika by stála za prozkoumání, neboť jistě i v tomto případě je důležité celkové vnímání homosexuality ve společnosti. Napomůže tomu, aby homosexuálně orientovaní jedinci vnímali registrované partnerství jako umožnění legálního svazku, který má vést k plnohodnotného životu a nemá být vnímán jen jako jakési „ocejchování“ takto orientovaných jedinců majoritní společností. Ve veřejné diskusi se můžeme setkat i s názory, že označení registrovaný, ať již třeba v občanském průkazu, či v osobní složce např. u zaměstnavatele, může být vnímáno jako jistá diskriminace.

Touto problematikou se jistě v budoucnosti budou zabývat GLBT aktivisté, různé gay organizace, ale jistě i vládní organizace, které mají za cíl ukončení veškeré diskriminace ve společnosti. Vidím tady i prostor pro činnost sociálních pedagogů a vlastně i pracovníků, kteří se zabývají edukací společnosti.

ROK	CELKEM REGISTROVANÝCH PÁRŮ
2006	177
2007	175
2008	159
2009	131
2010	144

⁵³ HROMADA, Jiří a Milda ŠLEHOFER. Historie RP. *Gay.iniciativa.cz* [online]. 1. vyd. Praha, 2006 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=10>

2011	107
2012	128
2013	122
2014	146
CELKEM	1291

Tabulka č. 2 Celkové počty uzavřených registrovaných partnerství (pouze gayové) dle roku vzniku⁵⁴ (zpracoval autor)

Za stejnou dobu však 98 registrovaných partnerství mezi muži zaniklo. Matriky také vydávají informace o tom, že do registrovaného partnerství ČR vstoupilo celkem 235 cizinců doslova z celého světa. Největší počet partnerů cizinců však bylo ze Slovenské republiky, kde dosud homosexuálně orientované osoby nemají umožněno žádným legálním způsobem takovéto společné soužití. Statistika o cizincích však není specifikována na muže a ženy.

Pro přehled můžeme uvést, že za trvání platnosti Zákona 115/2006 Sb. bylo do konce roku 2014 uzavřeno celkem 1929 registrovaných partnerství (mezi gay páry 1291 a mezi lesbickými páry 638), přičemž zájem o vstup do partnerství neopadá. Nejsilnějším rokem byl rok 2007 s počtem 504 partnerství, což bylo jistě dáno tím, že partnerství bylo od poloviny roku 2006 umožněno. Avšak druhým nejúspěšnějším rokem s počtem vzniklých registrovaných partnerství je rok 2014, kdy bylo uzavřeno 233 partnerství.⁵⁵

Z těchto statistických dat vydaných příslušnými matričními úřady vyplývá, v jaké četnosti byl zákon 115/2006 Sb. Zákon o registrovaném partnerství gay a lesbickou komunitou aplikován a uváděn po dobu jeho platnosti v praxi. A jen delší časový úsek nám v budoucnu ukáže, zda aplikování zákona se bude v čase měnit. Zásadním atributem však jistě bude i možná novelizace zákona, či postupná přeměna přístupu majoritní společnosti, či přímo homosexuálně orientovanými osobami k tomuto zákonu.

---

⁵⁴ HROMADA, Jiří a Milda ŠLEHOFER. Historie RP. *Gay.iniciativa.cz* [online]. 1. vyd. Praha, 2006 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=10>

⁵⁵ HROMADA, Jiří a Milda ŠLEHOFER. Historie RP. *Gay.iniciativa.cz* [online]. 1. vyd. Praha, 2006 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=10>

A právě přístup a začlenění minorit do české společnosti je jedním z hlavních cílů současné sociální pedagogiky, neboť v její kompetenci je celá škála možností jak působit na společnost, a tím předcházet výskytu patologických jevů či ho alespoň eliminovat.

Bakošová ve své práci Sociální pedagogika jako životní pomoc uvádí tyto kompetence sociálního pedagoga: edukační, poradenskou, preventivní, manažerskou a převýchovnou.⁵⁶ Již z výčtu těchto kompetencí vidíme možnosti celoživotního, čili biodromálního působení sociálního pedagoga na jedince, či celou společnost. Problematika edukace společnosti však z pohledu moderní sociální pedagogiky nemůže být řešena na bázi jednotlivých kompetencí, měla by být řešena globálně. Působení sociálního pedagoga na jedince a tím i na celou společnost by tedy mělo být prováděno celoživotně a globálně.

Na tématu práce může být problematika řešena takto:

Edukační činnost přímo výchovou a vzděláváním, či osvětovou činností zaměřenou na celou společnost (děti i dospělí). Ve škole může být problematika zapojena do výchovy k multikulturalismu, či zdravému životnímu stylu. Na dospělé lze působit např. při osvětových kampaních. Některé organizace zabývající se touto problematikou využívají i formy zviditelnění problematiky pro širokou veřejnost za pomoci mediálně známých tváří, či zveřejněním skutečných životů běžných lidí.

Poradenská činnost může být rozčleněna na dva okruhy. První přístup spočívá v pomoci vyřešit určitý akutní problém. Tady můžeme uvést činnost různých poraden, jako jsou Poradna pro sexuální menšiny, Linka AIDS pomoc, Projekt Šance, anebo Pedagogicko-psychologická poradna. Druhý přístup poradenské činnosti můžeme zahrnout opět pod osvětovou činnost, neřeší tedy akutní problém, ale může se zaměřit na rozvoj správného soužití ve společnosti.

Preventivní činnost zahrnuje opatření zaměřená na předcházení nežádoucích jevů. Prevenci můžeme dělit na primární, sekundární a terciární. Primární prevence se zaměřuje na celou společnost, vztah majoritní většiny k menšinám a zrovnoprávnění menšin. Sekundární prevence se soustřeďuje na skupinu a rizikového jedince, problematiku drogové a alkoholové

---

⁵⁶ BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociální pedagogika ako životná pomoc*. 3., rozš. a aktualiz. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského Bratislava, Filozofická fakulta, 2008, 251 s. ISBN 978-809-6994-403.

závislosti, prostituci, AIDS, či jiné pohlavně přenosné nemoci. Terciární prevence má za cíl eliminování následků nebo pokračování nežádoucího jednání.⁵⁷

Manažerské činnosti spočívají v kompetencích sociálního pedagoga vykonávat, řídit a koordinovat činnost vedoucí k úspěšnému působení na jedince a společnost.

Převýchovná činnost je nezbytná při výskytu patologického jednání ve společnosti, kdy je nutná náprava takového jednání, či jeho eliminování.

Sociální pedagogika musí za pomoci svých kompetencí a získaných empirických dat umět nalézt správný přístup k otázkám, jež trápí současnou společnost. Je třeba, abychom vnímali současnou sociální pedagogiku jako životní pomoc nebo působení na koexistenci jedince se znevýhodněním a společností. Důležitou součástí sociální pedagogiky je správný přístup k prevenci, tedy zabránění vzniku, či šíření patologických jevů ve společnosti. V neposlední řadě tkví aktuální problematika sociální pedagogiky ve schopnosti zvládnutí soužití jedinců, či různých menšin s majoritní většinou.

---

⁵⁷ PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003, 322 s. ISBN 80-717-8772-8.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části diplomové práce *Názory gayů na registrované partnerství* chci pomocí výzkumu na vzorku respondentů – homosexuálně orientovaných jedinců – analyzovat znalosti a názory gayů na registrované partnerství. Zejména se zaměřím na získání dat, zda mají gayové o institut registrovaného partnerství zájem a zda je tedy zákon 115/2006 Sb., aplikován a jak hojně je využíván v životě gayů. Přínos pro sociální pedagogiku vidím zejména na zvoleném vzorku respondentů, výzkum bude proveden přímo na vzorku jedinců, jichž se tato problematika týká. V české společnosti není totiž příliš častý přístup k tématu formou široké diskuze. Problematika bývá uchopena často jen z pohledu politického. To vede k tomu, že např. můžeme k problematice registrovaného partnerství vyslechnout velké množství názorů politických představitelů. Realita je taková, že se můžeme v mediích setkat s diskusí politika vs. zastánce tradiční rodiny, při které úplně chybí jedinec, o kterém se diskutuje. V horším případě je pořad zpestřen fotografií dvou mužů v růžovém tričku, či fotografií z Prague pride. Domnívám se, že by problematice velmi pomohlo zveřejnění skutečných životních příběhů homosexuálně orientovaných občanů. Česká společnost také stále ještě čeká na první coming out českého gay politika, v Evropě již zcela běžné situace. Způsobem „o nich bez nich“ jsou často řešeny i další problematiky dnešní České republiky. Otázka Romů, přistěhovalců, islámu, či občanů v postproduktivním věku.

Výsledky získané z výzkumu v praktické části vidím jako hlavní přínos pro sociální pedagogiku. Výsledky výzkumu mohou být uplatněny a zohledněny při integraci homosexuální minority do společnosti. Ať již při výchovném procesu, čili na záměrném, cílevědomém působení na člena společnosti, či při práci s prostředím, ve kterém se naše společnost nachází, nebo při činnosti prevence vzniku nežádoucích jevů ve společnosti. Domnívám se, že v praxi by mohl být sociální pedagog nápomocen při vytváření náplně učebních předmětů, jako je výchova k multikulturalismu nebo občanská nauka. Ale měl by být nápomocen i při mimo výchovné činnosti, zejména při působení na sociální a společenské prostředí. Prostředí je dalším činitelem, jež zásadně ovlivňuje jedince a umožňuje, či brání v plné integraci společnosti. Veškerá činnost sociální pedagogiky má hlavní cíl: pomoci sociálně znevýhodněným skupinám obyvatel a tím i pomoci celé společnosti.

Hypotéza

V teoretické práci jsem se zabýval a postupně jsem popsal možnosti soužití homosexuálně orientovaných jedinců v České republice. Z poznatků získaných v dostupné literatuře k tomuto výzkumnému problému jsem vytvořil tři hypotézy. Hypotézy jsou vědecký předpoklad, které jsou v případě kvantitativního výzkumu stanoveny na začátku výzkumu.⁵⁸

Hypotéza 1

„Gayové preferují volné partnerské soužití před registrovaným partnerstvím.“

Hypotéza 2

„Větším motivem pro vstup do registrovaného partnerství je majetkoprávní zajištění gayů než stabilizace vztahu.“

Hypotéza 3

„Gayové žijící bez partnera mají nižší povědomí o zákoně o registrovaném partnerství než ti, kteří žijí ve vztahu.“

Výsledkem provedeného kvantitativního výzkumu budou tyto mé hypotézy verifikovány, tedy ověřeny, či falzifikovány čili vyvráceny.

Pomocí verifikace či falzifikace těchto tří hypotéz se pokusím popsat současný vztah gayů k zákonu 115/2006 Sb. – Zákon o registrovaném partnerství. Díky datům získaných z výzkumu ověřím jejich znalosti a motivy, které je vedou k uzavírání registrovaného partnerství, nebo důvody, které brání homosexuálně orientovaným jedincům do tohoto partnerství vstoupit.

---

⁵⁸ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 978-80-7315-185-0, s 50-52.

Metodologie diplomové práce

Jako metodologii mé praktické části jsem zvolil kvantitativní výzkum, jež je využíván v pedagogice i v sociálních vědách. Tento výzkum vychází z filozofie pozitivismu, tedy z názoru, že hlavním zdrojem poznání je objektivizovaná realita, tedy empiricky získaná data. Cílem kvantitativního výzkumu je objasnění jevů vědecké teorie a ověření či vyvrácení mnou stanovených hypotéz. Jako metodu jsem zvolil dotazník, který mi posloužil k získání hromadných dat. Pomocí 29 otázek jsem získal data, která ve své práci graficky znázorňuji. Cílem mého kvantitativního výzkumu je pomocí operacionalizace verifikovat či falzifikovat své hypotézy.⁵⁹

Analytická jednotka

V praktické části diplomové práce využiji jako analytickou jednotku reprezentativní vzorek, tvořený jen z homosexuálně orientovaných jedinců, v mém případě jen z mužů, tedy gayů. Záměrem bylo pomocí odpovědí v anonymním dotazníku získat data ohledně přijetí či odmítnutí akceptace registrovaného partnerství mezi gayi. Dotazníky jsem získal vstupem do terénu, kdy jsem požádal účastníky 15. queer filmového festivalu Mezipatra, jež probíhal v listopadu 2014 v Praze i v Brně. Sběrem dotazníků v obou městech jsem chtěl docílit větší objektivitu. V Praze jsem 8. listopadu 2014 v kině Lucerna získal 50 vyplněných dotazníků a v Brně jsem 15. listopadu 2014 v kině Scala také získal 50 dotazníků. Těchto 100 dotazníků jsem ještě doplnil dalšími 50, které jsem získal pomocí on-line dotazníku na stránkách Survio.com. Respondenty jsem získal pomocí prosby na stránkách gay seznamky www.iboys.cz. Kombinací z více zdrojů jsem chtěl dosáhnout vyšší objektivitu a reprezentativnosti vzorku. Výzkumný soubor jsem vytvořil tak, že jsem ze 150 získaných dotazníků prostým náhodným výběrem, který jsem uskutečnil losováním, získal 76 dotazníků. V praktické části jsem tedy zpracovával data ze 76 vylosovaných dotazníků, která jsem následně zpracoval graficky i tabulkově.⁶⁰

---

⁵⁹ *Slovník pedagogické metodologie*. 1. vyd. Editor Josef Maňák, Vlastimil Švec, Štefan Švec. Brno: Paido - edice pedagogické literatury, 2005, 134 s. Pedagogický výzkum v teorii a praxi, sv. 3. ISBN 80-731-5102-2, s. 56-58.

⁶⁰ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 978-80-7315-185-0, s. 60-61.

Dotazník

Dotazník je nejčastější metodou zjišťování údajů při kvantitativním výzkumu. Při tvoření dotazníku pro svou praktickou část jsem vycházel z Úvodu do pedagogického výzkumu Petera Gavory.

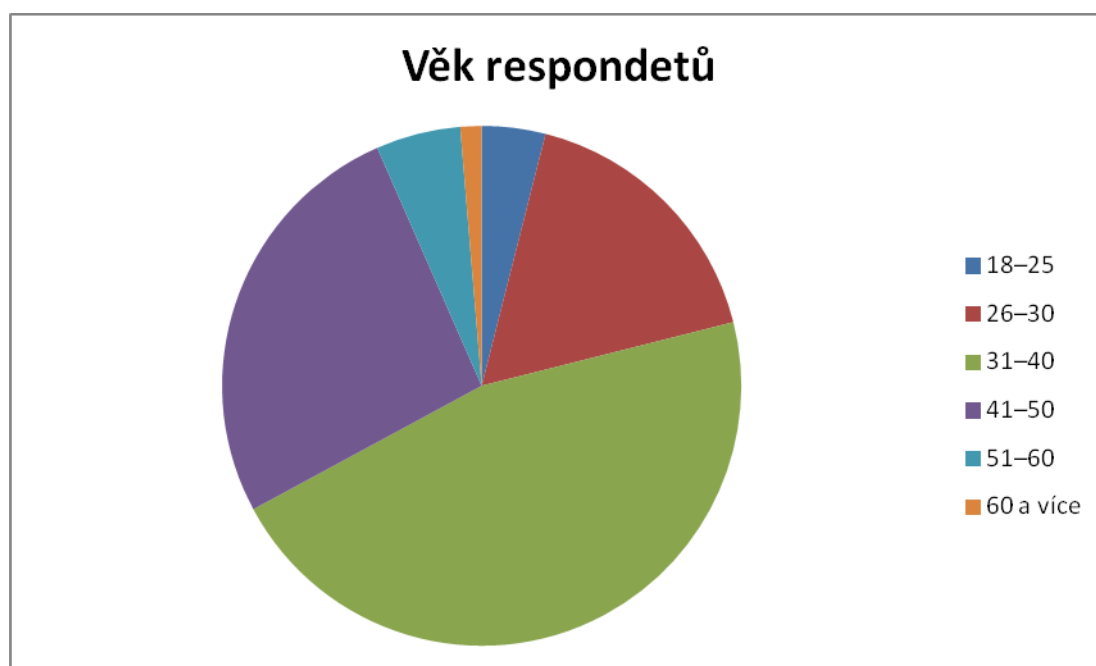
Respondenti byli v mém případě homosexuálně orientovaní muži, dotazník se skládal z 29 otázek. Ve vstupní části jsem respondenta informoval o účelu výzkumu a ubezpečil jsem jej o zaručení anonymity, druhá část obsahovala již přímo otázky. Otázky jsem použil otevřené i uzavřené. U uzavřených otázek jsem respondentům dal možnosti na výběr z odpovědí. Otázky v dotazníku se daly rozdělit na část, jež byla faktografická, další otázky tvořily část, která zjišťovala znalosti respondenta o registrovaném partnerství, poslední část otázek požadovala vyjádření názoru k problematice možnosti soužití v registrovaném partnerství. Sběr dat jsem u 100 dotazníků provedl přímo v terénu a u 50 dotazníků jsem získal data pomocí aplikace Survio on-line dotazník.

Časový harmonogram

Projekt	prosinec 2013–leden 2014
Shromažďování podkladů	únor–červen 2014
Příprava dotazníku	březen–srpen 2014
Sběr dat v terénu	8. listopad 2014 Praha 15. listopad 2014 Brno
Sběr dat on-line	leden–únor 2015
Práce na teoretické části	červen–prosinec 2014
Vyhodnocení průzkumu	leden–únor 2015
Odevzdání diplomové práce	březen 2015

Otázka číslo 1: Věk

Všichni respondenti mého výzkumu byly homosexuálně orientovaní muži – gayové. Výzkumný vzorek respondentů obsáhl celé období života člověka – dospělost. Věková škála dotazovaných byla od 18 až po více jak 60 let. Téměř polovina dotazovaných byla v kategorii 31 – 40 let. Právě tato kategorie dotazovaných již celou svou dospělost prožila v době umožnění registrovaného partnerství v České republice. A je to i věková kategorie, kterou uvádí Český statistický úřad jako nejčastější věk registrovaných partnerů v České republice.

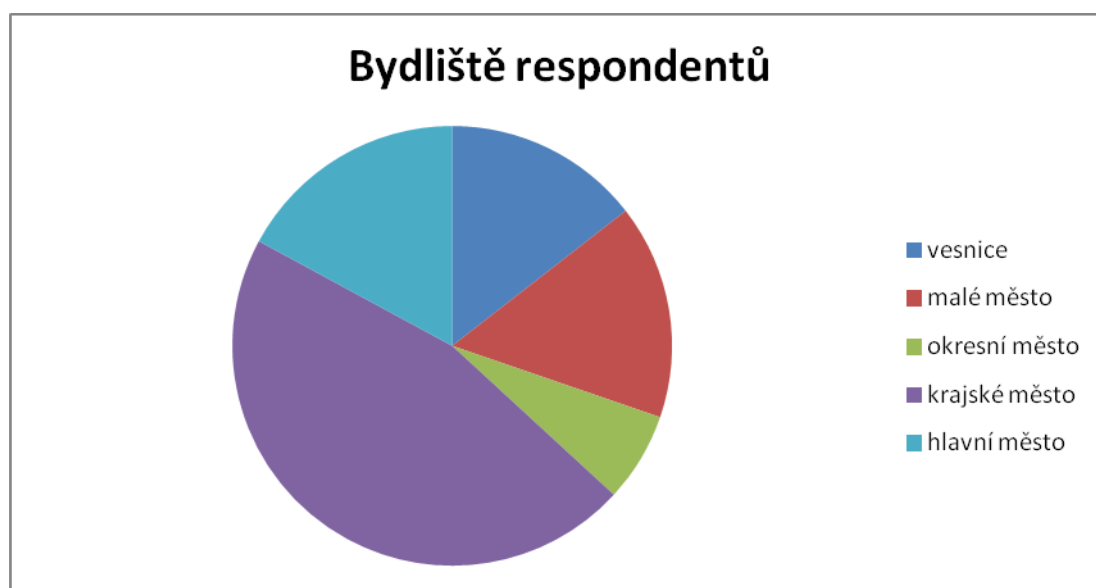
Graf č. 1: Věk

Věk	Počet odpovědí	% podíl
18–25	3	3,9
26–30	13	17,1
31–40	35	46,1
41–50	20	26,3
51–60	4	5,3
60 a více	1	1,3
Celkem	76	100

Tabulka č. 3: Věk

Otázka číslo 2: Bydlení

Výzkumný vzorek byl seskládán z respondentů žijících ve všech nabízených kategoriích výzkumu. Respondenti tedy bydlí jak v hlavním městě České republiky, tak i ve vesnicích, malých, okresních a krajských městech. Více jak 63 % respondentů žije ve velkých městech, tedy v Praze, nebo krajských městech. Tento údaj také koresponduje s výsledky Sčítání lidu 2011, provedeným Českým statistickým úřadem, z kterého vyplývá, že homosexuálně orientovaná menšina i v dnešní době využívá anonymity velkých měst a gayové preferují život ve velkých městech. Důvodem této migrace může být větší možnost nalezení životního partnera ve velkém městě, anonymita velkoměsta či naopak postoj většinové společnosti ke gayům na venkově.

Graf č. 2: Bydliště respondentů

Bydliště	odpovědí	% podíl
vesnice	11	14,5
malé město	12	15,8
okresní město	5	6,6
krajské město	35	46
hlavní město	13	17,1
Celkem	76	100

Tabulka číslo 4: Bydliště respondentů

Otázka číslo 3: Část země

Reprezentativní vzorek byl vytvořen prostým losováním ze získaných dotazníků. Celkem 150 získaných dotazníků jsem získal třemi způsoby: 50 dotazníků jsem získal od respondentů účastníků queer festivalu Mezipatra v Praze, 50 bylo vyplněno účastníky festivalu v Brně a dalších 50 dotazníků bylo vyplněno přes on-line aplikaci www.surveymonkey.com. Kombinací zdrojů jsem chtěl dosáhnout co nejvyšší objektivitu skladby výzkumného vzorku. Výsledný zkoumaný vzorek byl složen tak, že Čechy vs. Morava byly rozloženo v poměru téměř 2:1 ve prospěch Čech.

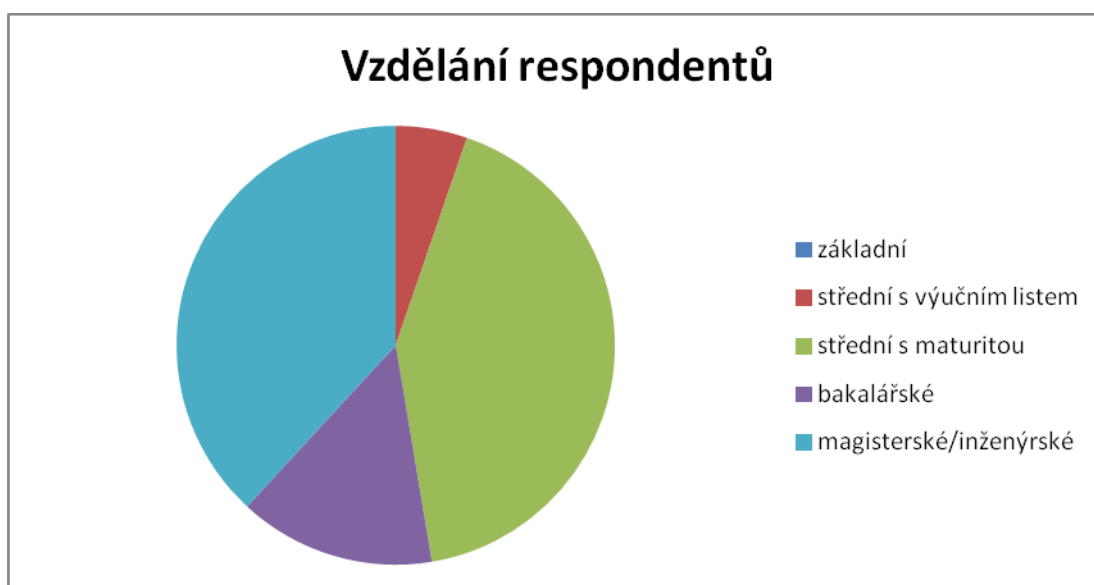
Graf č. 3: Část země

Část země	odpovědí	% podíl
Čechy	51	67,1
Morava	25	32,9
Celkem	76	100

Tabulka č. 5: Část země

Otázka číslo 4: Vzdělání respondentů

Téměř 3/4 respondentů uvedlo, že má minimálně středoškolské vzdělání. Z toho více jak polovina respondentů uvedla, že má vysokoškolské vzdělání. Tato vysoká čísla mohou být výsledkem toho, že výzkumný vzorek byl složen, jak již bylo v předešlých okomentovaných otázkách, z respondentů žijících většinou v Praze a ve velkých městech. Protože jsem dotazníky získávat při akci filmového festivalu, je možné, že se jej zúčastnili jedinci napojeni na gay aktivity. Např. na různá gay sdružení při vysokých školách, jako jsou Stud Brno a Galibi.

Graf č. 4: Vzdělání respondentů

Vzdělání respondentů	odpovědí	% podíl
základní	0	0
střední s výučním listem	4	5,3
střední s maturitou	32	42,1
bakalářské	11	14,4
magisterské/inženýrské	29	38,2
Celkem	76	100

Tabulka č. 6: Vzdělání respondentů

Otázka číslo 5: Víra respondenta

Více jak 2/3 dotazovaných respondentů uvedlo, že je bez náboženského vyznání. Tento údaj koresponduje s celkovým stavem a výskytem věřících lidí v české společnosti. Česká republika patří mezi nejvíce ateistické státy v Evropě. Obecně se více lidí, kteří uvádějí, že jsou věřící, vyskytuje na venkově a v malých městech, tedy mimo velká a anonymní města. Problematika byla zahrnuta i do výsledů vycházejících ze Sčítání lidu a domů 2011, kdy Český statistický úřad také ve své závěrečné zprávě uvedl, že většina registrovaných partnerů při sčítání uvedla, že jsou bez náboženského vyznání.

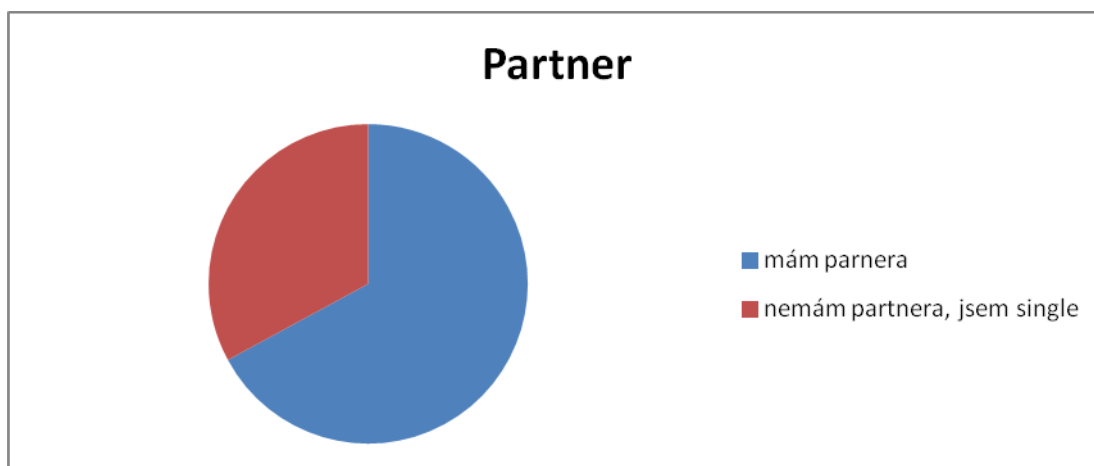
Graf č. 5: Víra respondenta

Véra respondentů	odpovědí	% podíl
věřící	25	32,9
bez náboženské víry	51	67,1
Celkem	76	100

Tabulka č. 7: Víra respondenta

Otázka číslo 6: Partner

Ve výzkumném vzorku je 51 gayů, kteří uvedli, že mají partnera. Zbylá třetina dotazovaných, tedy 25 respondentů, uvedla, že partnera nemá. Mezi respondenty, kteří partnera nemají, můžeme zařadit i jedince žijící single. Problematika žití single je v dnešní době velmi populární, a tedy i zkoumanou problematikou. Termín single označuje jedince, který žije dobrovolně bez partnera. To ale neznamená, že by singles žili na okraji společnosti, často jsou to jedinci plně socializovaní a ekonomicky zajištění. Singles také často mají i plnohodnotný sexuální život. Jejich prioritou je svoboda a nezávislost. Domnívám se, že rozvrstvení výzkumného vzorku odpovídá dnešním standardům a to i v populaci heterosexuální.

Graf č. 6: Partner

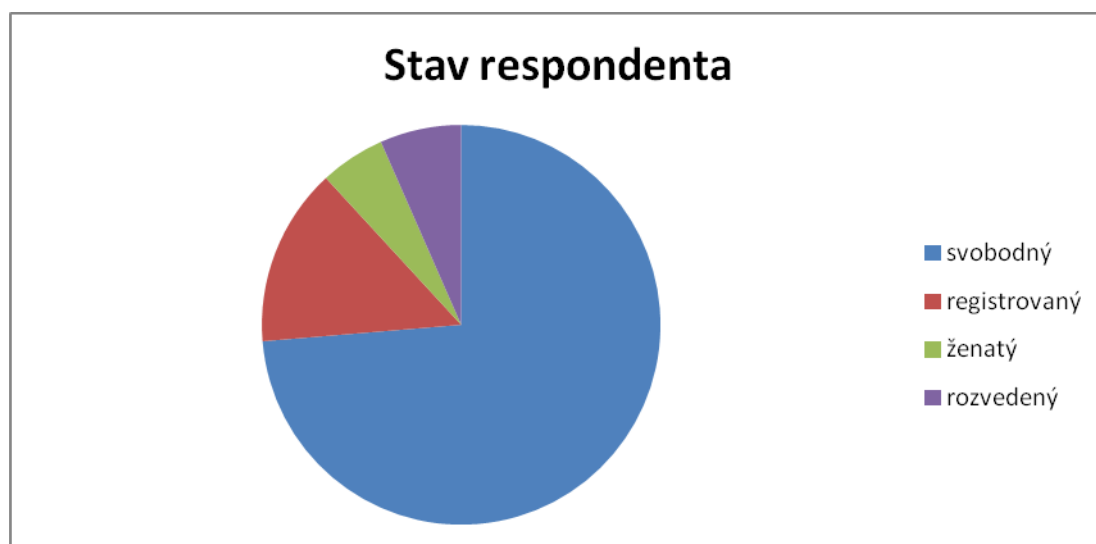
Partner	odpovědí	% podíl
mám partnera	51	67,1
nemám partnera, jsem single	25	32,9
Celkem	76	100

Tabulka č. 8: Partner

Otázka číslo 7: Stav

V otázce na současný rodinný stav respondenta bylo možné zvolit ze 4 variant. Více jak 2/3 respondentů uvedlo, že jsou svobodní, registrovaných partnerů v mém výzkumu bylo 1/3. Jako velmi zajímavý se mi jevil výskyt respondentů, kteří uvedli, že jsou ženatí či rozvedení. Mezi tyto dotazované můžeme zařadit skryté gaye, tedy gaye zatím bez coming outu.

Z dotazníků vyplynulo, že se jednalo o starší respondenty. Dalším možným motivem může být touha po dítěti, kdy homosexuálně orientovaní jedinci vstupují do manželství za účelem zplození vlastního dítěte.

Graf č. 7: Stav respondenta

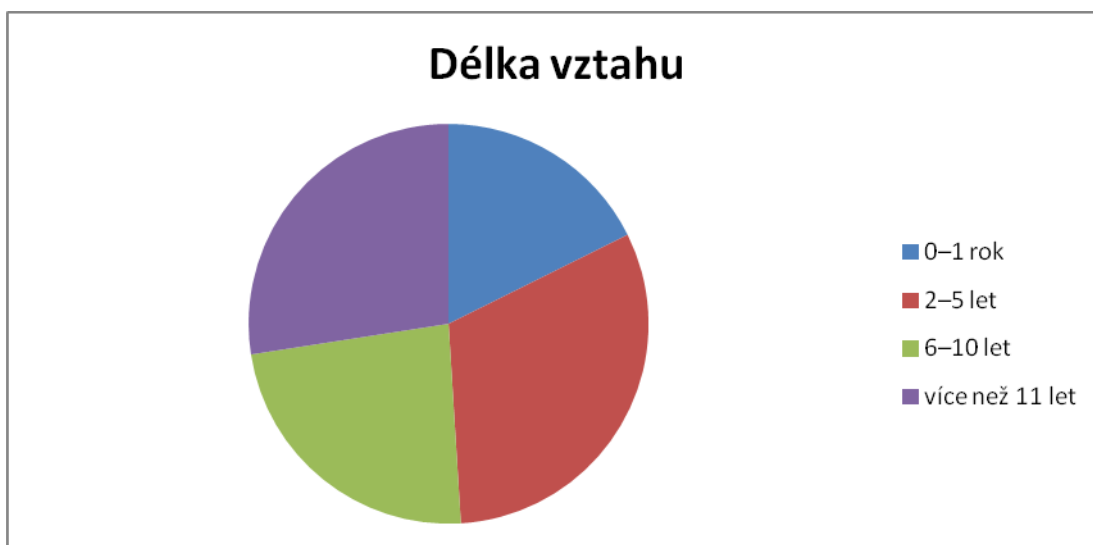
Stav	odpovědí	% podíl
svobodný	56	73,7
registrovaný	11	14,5
ženatý	4	5,2
rozvedený	5	6,6
Celkem	76	100

Tabulka č. 9: Stav respondenta

Otázka číslo 8: Délka vztahu

Délka vztahů odpovídá věkovému rozložení respondentů, kterých odpovědělo 51 ze vzorku 76. Zajímavé je, že téměř třetina z nich uvedla, že má vztah delší než 11 let. Více než polovina vztahů má délku od dvou do deseti let. Rozvrstvení tedy koresponduje i s výskytem délky vztahu u heterosexuální většiny. Je tedy patrné, že homosexuální menšina se chová stejně jako většinová společnost, což je v rozporu s klíšé, které tvrdí, že je homosexuální menšina velmi promiskuitní. Z výzkumu vyplynulo, že i homosexuálně orientovaní jedinci vyhledávají vztahy na dlouhou dobu.

Graf č. 8: Délka vztahu

Délka vztahu	odpovědí	% podíl
0–1 rok	9	17,6
2–5 let	16	31,3
6–10 let	12	23,6
více než 11 let	14	27,5
Celkem	51	100

Tabulka č. 10: Délka vztahu

Otázka číslo 9: Víte, že existuje registrované partnerství?

Další část otázek již byla směřována na zjištění znalostí respondentů k problematice registrovaného partnerství.

100 % dotazovaných uvedlo, že ví, že v České republice je zaveden institut registrovaného partnerství. Jestliže 100 % respondentů má znalosti o možnosti registrovaného partnerství, můžeme se domnívat, že tato problematika tedy gaye zajímá, protože se týká přímo jejich života. Další možností může být, že byla kvalitně realizována osvětová kampaň o registrovaném partnerství gay organizacemi.

Graf č. 9: Registrované partnerství

Existence zákona	odpovědí	% podíl
Ano	76	100
Ne	0	0
Celkem	76	100

Tabulka č. 11: Registrované partnerství

Otázka číslo 10: Odkdy je možné se v ČR registrovat?

Jako další otázka na získání informací o znalostech respondentů o registrovaném partnerství byl dotaz, zda vědí, od kterého roku lze v České republice registrované partnerství uzavřít. Správnou variantu, to znamená, že zákon 115/2006 Sb. Registrované partnerství umožňuje uzavřít od roku 2006, uvedlo téměř 70 % respondentů. Téměř třetina uvedla chybnou variantu od roku 2010 a z rozboru dotazníku vyplynulo, že se jednalo o mladší ročníky tazatelů. Tito respondenti byli ve věku, ve kterém ještě pravděpodobně neměli zájem do registrovaného partnerství vstoupit. Poslední variantu, že je možné se registrovat již od roku 2000, uvedli jen 2 respondenti. Domnívám se, že znalost, od kdy je platný a účinný jednotlivý zákon, není v celé české společnosti příliš vysoká. Hlavní je, že občané vědí, že je problematika legislativně ošetřena, a když je bude zajímat, vědí, že informace mohou získat.

Graf č. 10: Umožnění registrace

Rok registrace	odpovědi	% podíl
2000	2	2,6
2006	53	69,8
2010	21	27,6
Celkem	76	100

Tabulka č. 12: Umožnění registrace

Otázka číslo 11: Uvažujete o registrovaném partnerství?

U názoru, zda respondenti uvažují o vstupu do registrovaného partnerství, se výzkumný vzorek rozdělil téměř na tři stejné třetiny. 29 respondentů odpovědělo, že o registrovaném partnerství nyní neuvažuje. 22 respondentů odpovědělo kladně. A 25 respondentů nemá v současnosti vyhraněný názor, respondenti to nyní nevědí, nebo není problematika pro ně aktuální.

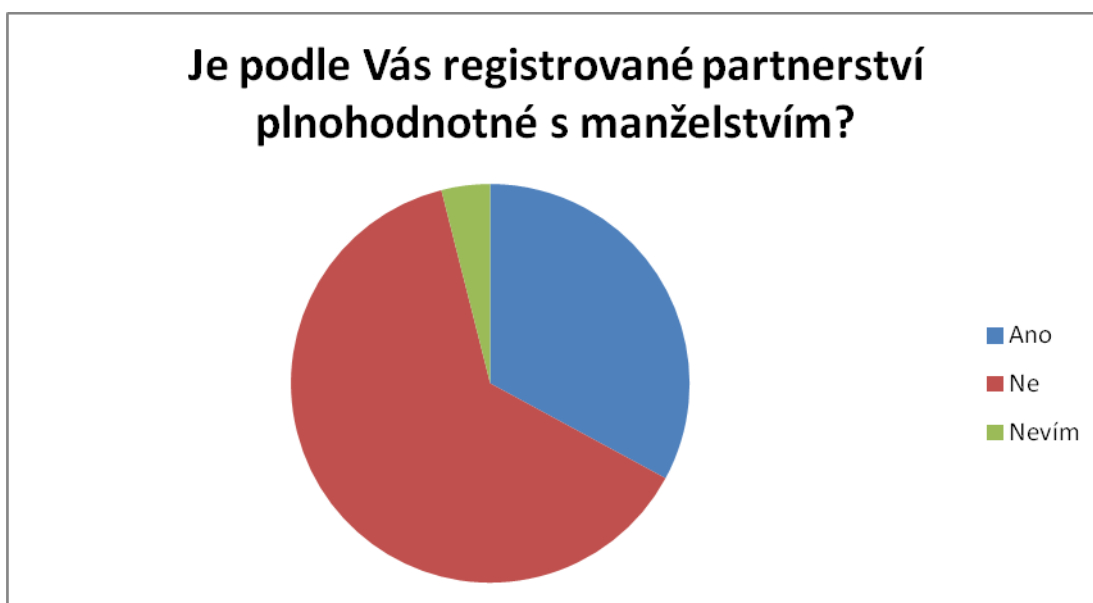
Graf č. 11 Uvažuje o registraci?

Registrace	odpovědí	% podíl
Ano	22	28,9
Ne	29	38,2
Nevím	25	32,9
Celkem	76	100

Tabulka č. 13: Uvažujete o registraci?

Otázka číslo 12: Registrované partnerství vs. manželství

Při otázce, zda si dotazovaný myslí, že je institut registrovaného partnerství plnohodnotnou variantou institutu manželství, odpověděla třetina, tedy 25 dotazovaných chybně. Domnívají se, že ano. Tato skupina respondentů má povědomí o existenci registrovaného partnerství, ale zatím nezískala, nebo se ani nezajímala o podrobné informace. Více jak 63 % respondentů odpovědělo, že institut registrovaného partnerství není plnohodnotný s manželstvím. Jen 3 dotazovaní uvedli, že neví.

Graf č. 12: Registrované partnerství vs. manželství

	odpovědí	% podíl
Ano	25	32,9
Ne	48	63,2
Nevím	3	3,9
Celkem	76	100

Tabulka č. 14: Registrované partnerství vs. manželství

Otázka číslo 13: Důvod uzavření registrovaného partnerství

Další část dotazníků se zajímala o důvod vstupu partnerů do registrovaného partnerství.

První otázka, zda by partneři uzavřeli partnerství jen z lásky, se může jevit jako velmi triviální. Avšak co je to láska? Každý z respondentů může tento cit mezi dvěma lidmi vnímat jinak. Domnívám se, že do problematiky sociálních věd tato problematika patří, a proto jsem ji tedy do dotazníku zakomponoval.

Jako výlučný motiv pro vznik registrovaného partnerství uvedlo lásku 47 respondentů, 16 respondentů to nevědělo. 13 respondentů zvolilo variantu ne. Jejich hlavním motivem bude tedy něco jiného.

Graf č. 13: Důvod registrace – láska

	odpovědí	% podíl
Ano	47	61,8
Ne	13	17,1
Nevím	16	21,1
Celkem	76	100

Tabulka č. 15 Důvod registrace – láska

Otázka číslo 14: Důvod registrace

Následovala doplňující otázka, kterou byl dotaz na motiv vstupu do registrovaného partnerství.

V otázce číslo 14 jsem se již neptal na motiv lásky tak radikálně. Dotazoval jsem se na ochotu vstupu do registrovaného partnerství i z jiného důvodu. Odpovědi částečně korespondovaly s předešlou otázkou. Téměř polovina by nebyla ochotna vstoupit do registrovaného partnerství bez lásky. 20 respondentů připustilo, že by byli ochotni. 22 respondentů nevědělo.

Graf č. 14: Důvod registrace

	odpovědí	% podíl
Ano	20	26,3
Ne	34	44,8
Nevím	22	28,9
Celkem	76	100

Tabulka č. 16: Důvod registrace

Otázka číslo 15: Místo registrace

Víte, kde se dá registrovat? Pokud ano, napište kde.

Naprostá většina respondentů uvedla, že zná místo, kde lze uzavřít registrované partnerství. Tuto skutečnost nevědělo jen 9 respondentů.

Správná odpověď je, že na příslušném matričním úřadě, kterých je v České republice 14. Vždy existuje jeden matriční úřad pro kraj a jeden pro hlavní město Prahu.

Pro cizince byl určen matriční úřad pro Jihomoravský kraj – Úřad městské části Brno-střed.

Otázka číslo 15 byla položena formou otevřené otázky, respondenti tedy sami vypisovali místo, kde se domnívají, že se dle zákona 115/2006 Sb., může uzavřít registrované partnerství. Z 67 vyplnění odpovědí se nejčastěji vyskytovaly varianty: krajské město, matriční úřad, městský úřad a radnice.

Všechny vyplněné odpovědi tedy počítaly s matričním úřadem při městském či obecním úřadě. Je tedy velmi pravděpodobné, že by se zájemci o vstup do registrovaného partnerství obrátili na matriční úřad, kde by jim jistě zkušený matriční úředníci rádi a hlavně správně poradili, tj. informovali je o nutnosti doložení potřebných dokladů, pomohli jim s vyplněním Dotazníku k registraci a nabídli jim termíny možné registrace.

Městská část Brno-střed má na svých oficiálních internetových stránkách tuto problematiku velmi podrobně a přehledně zpracovanou. Na stránkách jsou popsány náležitosti procesu registrace. Jsou tam také vyvěšeny potřebné formuláře a nechybí ani kontakt na osoby, které mohou podat další informace. Registrace je možná v úřední dny, tedy v pondělí a ve středu.

Otázka číslo 16: Možnost adopce dětí

Otázka byla směřována na velmi aktuální a v současné době hodně medializované téma, jímž je adopce dětí homosexuálně orientovanými jedinci. Jedná se o problematiku rozdělující českou společnost. V současné době se organizace Proud snaží o novelizaci zákona 115/2006 Sb. v tom smyslu, aby bylo umožněno zlegalizování adopce biologického potomka partnera. Ještě více žhavým tématem však je legalizace individuálních i společných adopcí stejnopohlavních párů v registrovaném partnerství.

Zákon 115/2006 Sb. neumožňuje adopci dětí registrovaným párem. Správně tedy odpověděla naprostá většina respondentů, tedy 66 respondentů. Chybně odpověděli 2 a správnou odpověď nevědělo 8 dotazovaných.

Graf č. 15: Možnost adopce dětí

Adopce dětí	odpovědí	% podíl
Ano	2	2,6
Ne	66	86,9
Nevím	8	10,5
Celkem	76	100

Tabulka č. 17: Možnost adopce dětí

Otázka číslo 17: Dědictví

Český právní řád v problematice dědictví přistupuje k registrovaným partnerům stejně jako k manželům. Registrovaný partner tedy dědí jako manžel, v 1. nebo 2. dědické skupině. Na rozdíl od manželství však vznikem registrovaného partnerství nevzniká společné jmění ani společný nájem bytu.

V dotaznících 75 % respondentů správně uvedlo, že vznikem registrovaného partnerství vzniká nárok na dědictví po zemřelém partnerovi. 10 % respondentů se domnívalo, že dědictví není vůbec řešeno a téměř 15 % respondentů na tuto otázku neznalo odpověď.

Graf č. 16: Dědictví

Dědictví	odpovědí	% podíl
Ano	57	75
Ne	8	10,5
Nevím	11	14,5
Celkem	76	100

Tabulka č. 18: Dědictví

Otázka číslo 18: Stabilizace vztahu

Dalším motivem ke vzniku partnerství jsem respondentům nabídl pojem stabilizace vztahu. V odpovědích jsem nabídl škálu posouzení od možnosti, že vstupem do registrovaného partnerství se vztah jistě posílí, až po možnost, že registrované partnerství určitě vztah neposílí. Tímto motivem se domnívám, že partneři mohou získat pocit jistoty ve vztahu, a také vidím ve stabilizaci vztahu přínos pro společnost, a tím i snížení promiskuity a možné nákazy pohlavními nemocemi.

Respondenti uvedli v 56 případech pocit posílení vztahu, 17 odpovědí bylo „určitě posílí“ a 39 „spíše posílí“. Jen 20 odpovědí bylo záporných. Odpověď „určitě neposílí“ nebyla využita ani jednou.

Graf č. 17: Stabilizace vztahu

Stabilizace vztahu	odpovědí	% podíl
určitě posílí	17	22,4
spíše posílí	39	51,3
neposílí	16	21
spíše neposílí	4	5,3
určitě neposílí	0	0
Celkem	76	100

Tabulka č. 19: Stabilizace vztahu

Otázka číslo 19: Finanční zajištění

Jako na další motiv vzniku registrovaného partnerství jsem se dotazoval na finanční zajištění partnerů. Vycházel jsem z předpokladu, že po vzniku, ale i zániku registrovaného partnerství vzniká vyživovací povinnost partnerů. Také je často obvyklé, že po vzniku registrovaného partnerství využívají partneři společný rozpočet.

Ve výzkumném vzorku však 50 % respondentů uvedlo, že vznik registrovaného partnerství nijak nezlepší jejich finanční zajištění. Více než 42 % respondentů uvedlo, že by očekávalo zlepšení finančního zajištění. Záporně odpovědělo jen necelých 8 procent.

Graf č. 18: Finanční zajištění

Finanční zajištění	odpovědí	% podíl
určitě lepší	14	18,4
spíše lepší	18	23,7
nezlepší	38	50
spíše nezlepší	4	5,3
určitě nezlepší	2	2,6
Celkem	76	100

Tabulka č. 20: Finanční zajištění

Otázka číslo 20: Názory

V otázce číslo 20 jsem dal respondentům možnost, aby seřadili dle svého názoru důležitost nabídnutých skutečností. Respondenti řadili nabídnuté skutečnosti od nejdůležitějších až po nejméně důležité dle svého vlastního uvážení.

Z nabízených možností bylo zjištěno, že největší význam pro vznik registrovaného partnerství respondenti přikládají stabilizaci vztahu a poté psychické jistotě. Sociální a finanční jistoty byly ohodnoceny stejně a až na posledním místě se umístil společenský status. Z výzkumu tedy vyplynulo, že gayové vnímají registrované partnerství čistě jako soukromý akt, který má minimální vliv na společenský status jedince ve společnosti.

Graf č. 19: Názory na vstup

Stabilizace vztahu	důležitost
stabilizace páru	3,6
psychické jistoty	3,0
sociální jistoty	2,0
finanční jistoty	2,0
společenský status	1

Tabulka č. 21: Názory na vstup

Otázka číslo 21: Životní styl

Velmi populárním tématem dnešní společnosti je také výzkum životního stylu jedinců a skupin. Životní styl gay komunity je zajímavým námětem mnoha vědeckých prací. Mnohdy části společnosti se liší právě svým životním stylem. V mém výzkumu se nezabývám rozporem tohoto životního stylu, jen se dotazuji, zda se respondent domnívá, že vznikem registrovaného partnerství bude jeho životní styl změněn. Vycházím z předpokladu, že soužitím dvou osob, ať již v manželství nebo v partnerství, se musí jedinec přizpůsobit novému stylu soužití.

42 % respondentů očekává změnu životního stylu, avšak téměř 60 procent uvedlo, že vznik registrovaného partnerství podle nich nepovede ke změně jejich životního stylu. Výsledek je to velmi zajímavý, neboť naznačuje individualistický přístup gayů ke společnému soužití.

Graf č. 20: Životní styl

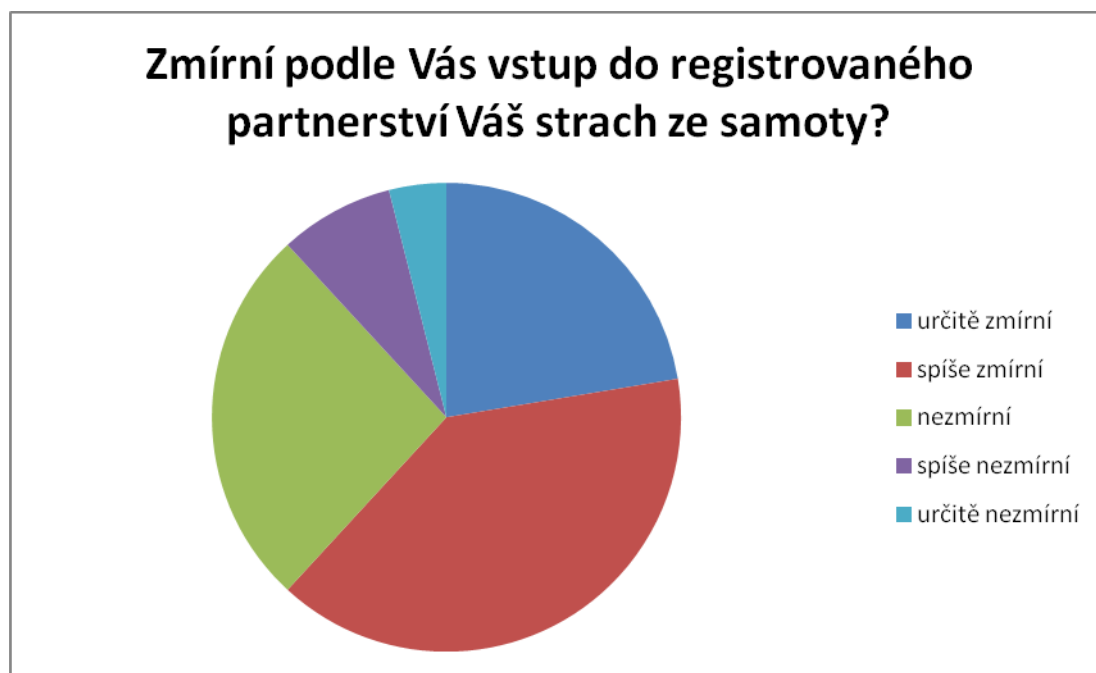
Životní styl	odpovědí	% podíl
určitě změní	14	18,4
spíše změní	18	23,7
nezmění	33	43,4
spíše nezmění	8	10,5
určitě nezmění	3	4
Celkem	76	100

Tabulka č. 22: Životní styl

Otázka číslo 22: Strach ze samoty

V další otázce jsem se dotazovaných tázal na jejich názor, zda se vstupem do registrovaného partnerství změní intenzita strachu ze samoty. Vycházel jsem z předpokladu, že jen malá skupina společnosti preferuje životní styl single, a proto většina nechce žít osamocně.

Téměř 2/3 dotazovaných odpovědělo v kladné škále. 62 % respondentů vyjádřilo názor, že vstupem do registrovaného partnerství se pocit strachu ze samoty sníží, 38 % respondentů se domnívá, že se pocit strachu nesníží.

Graf č. 21: Samota

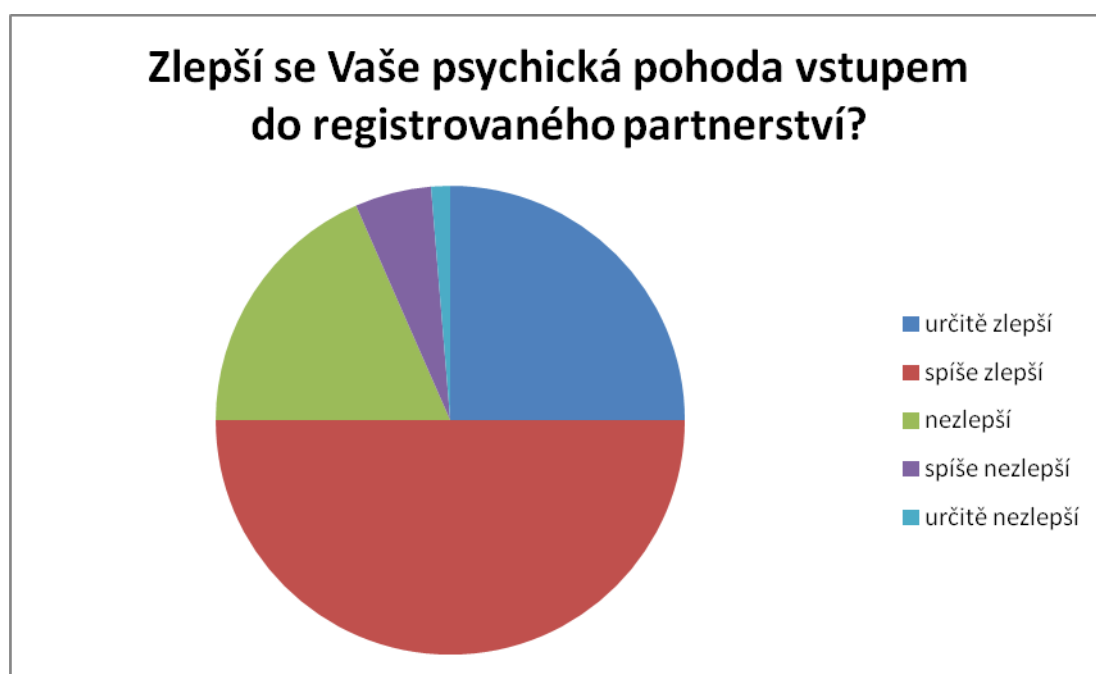
Strach ze samoty	odpovědí	% podíl
určitě zmírní	17	22,4
spíše zmírní	30	39,5
nezmírní	20	26,3
spíše nezmírní	6	7,9
určitě nezmírní	3	3,9
Celkem	76	100

Tabulka č 23: Samota

Otázka číslo 23: Psychická pohoda

Respondenti také vyjadřovali názor na stav psychické pohody partnera po vstupu do registrovaného partnerství. Psychickou podporou byl míněn stav či pocit bezpečí a jistoty, a to z toho důvodu, že není-li jedinec sám, žije v partnerském soužití a může se tedy o své problémy a trápení podělit se svým partnerem.

Toto zlepšení by očekávalo celých 75 % dotazovaných, jen 25 % dotazovaných vyjádřilo pesimistický přístup k tomuto názoru.

Graf č. 22: Psychická pohoda

Psychická pohoda	odpovědí	% podíl
určitě zlepši	19	25
spíše zlepši	38	50
nezlepši	14	18,4
spíše nezlepši	4	5,3
určitě nezlepši	1	1,3
Celkem	76	100

Tabulka č. 24: Psychická pohoda

Otázka číslo 24: Společenský status

V této otázce jsem požadoval vyjádření názoru, zda vstupem do registrovaného partnerství se změní, a tolepší, či snad zhorší postavení homosexuálně orientovaného jedince v české společnosti. Z otázky č. 20 vyplynulo, že gayové dávají této problematice nejmenší váhu z mnou nabízených možností. Vyplynulo z ní, že registrované partnerství neberou jako možnost zrovnoprávnění se s většinou, ale jako osobní projev dvou homosexuálně orientovaných osob nebo jako možnost utvrzení si vztahu s partnerem či získání individuálních pocitů výhod a jistot. Z výzkumu vyplynulo, že jen 1/3 respondentů vidí nějaký vztah mezi registrovaným partnerství a sociálním statutem. Zbylé 2/3 neočekávají žádné zlepšení na pohled majority na registrované gaye, což se může zdát v rozporu na status heterosexuálů, kteří vstoupí do manželství.

Graf č. 23: Společenský status

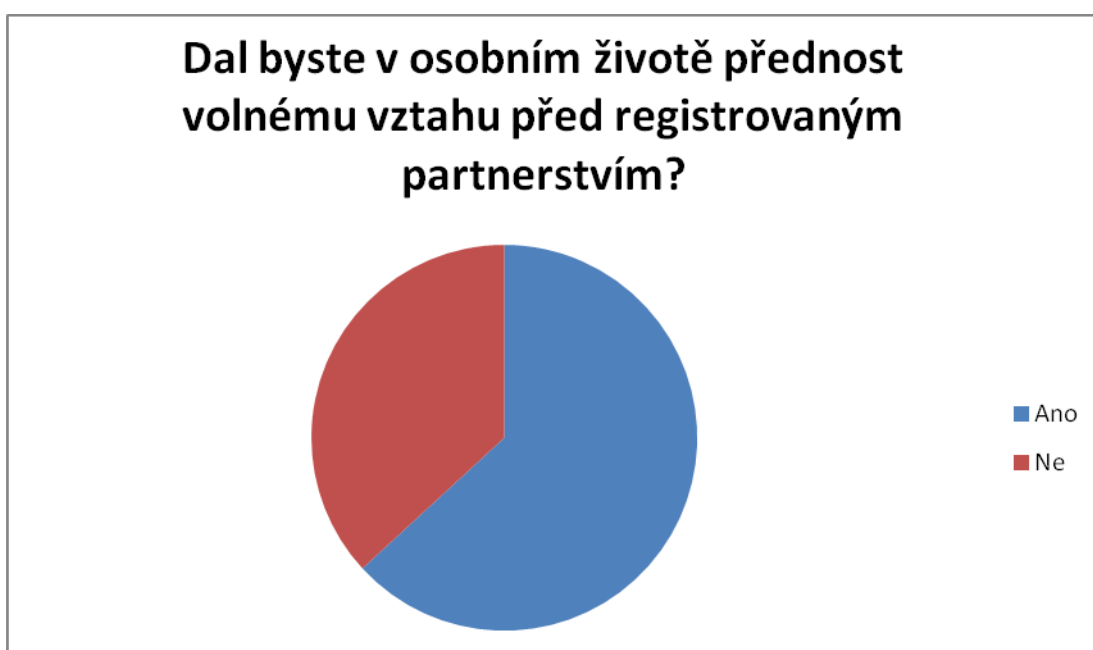
Společenský status	odpovědí	% podíl
určitě zlepšil	9	11,8
spíše zlepšil	17	22,4
nezlepšil	34	44,7
spíše nezlepšil	11	14,5
určitě nezlepšil	5	6,6
Celkem	76	100

Tabulka č. 25: Společenský status

Otázka číslo 25: Registrované partnerství vs. volný vztah

V otázce číslo 25 jsem se dotazoval respondentů na jejich názor, co by sami v osobním životě preferovali. Zda upřednostňují volné soužití gayů, tak jako to muselo být před přijetím zákona 115/2006 Sb., anebo by preferovali vstup do registrovaného partnerství. Domnívám se, že tahle otázka je zásadní. A z nastudované literatury mám názor, že nebyl proveden odpovídající výzkum mezi jedinci, pro které byl Zákon o registrovaném partnerství přijat. Je zřejmé, že každý člen společnosti je individualita a je jistě správné, že se každý občan v naší republice může sám a dobrovolně rozhodnout, jakou formu soužití zvolí. V současnosti veřejně žijící homosexuál může tedy svobodně vstoupit do registrovaného partnerství, může žít ve volném svazku, či žít způsobem sigle.

Z mého výzkumného vzorku vyplynulo, že 1/3 gayů by preferovala způsob soužití v registrovaném partnerství a 2/3 by v současné době stále preferovali soužití ve volném svazku.

Graf č. 24: Registrované partnerství vs. volný vztah

Volný vztah/registerované partnerství	odpovědí	% podíl
Ano	48	63,2
Ne	28	36,8
Celkem	76	100

Tabulka č. 26: Registrované partnerství vs. volný vztah

Otázka číslo 26: Co pro Vás osobně znamená registrované partnerství?

Dotazník jsem také doplnil otevřenou otázkou, ve které jsem zažádal o vepsání vlastního názoru, co znamená registrované partnerství pro respondenta.

V odpovědích se velmi často opakovaly motivy, které jsem již pospal v okomentování výše položených otázek, jako např.: potvrzení či formalizace vztahu, pocit jistoty, větší společenská akceptace, zajištění partnera (dědictví) a odstranění diskriminace s většinovou společností.

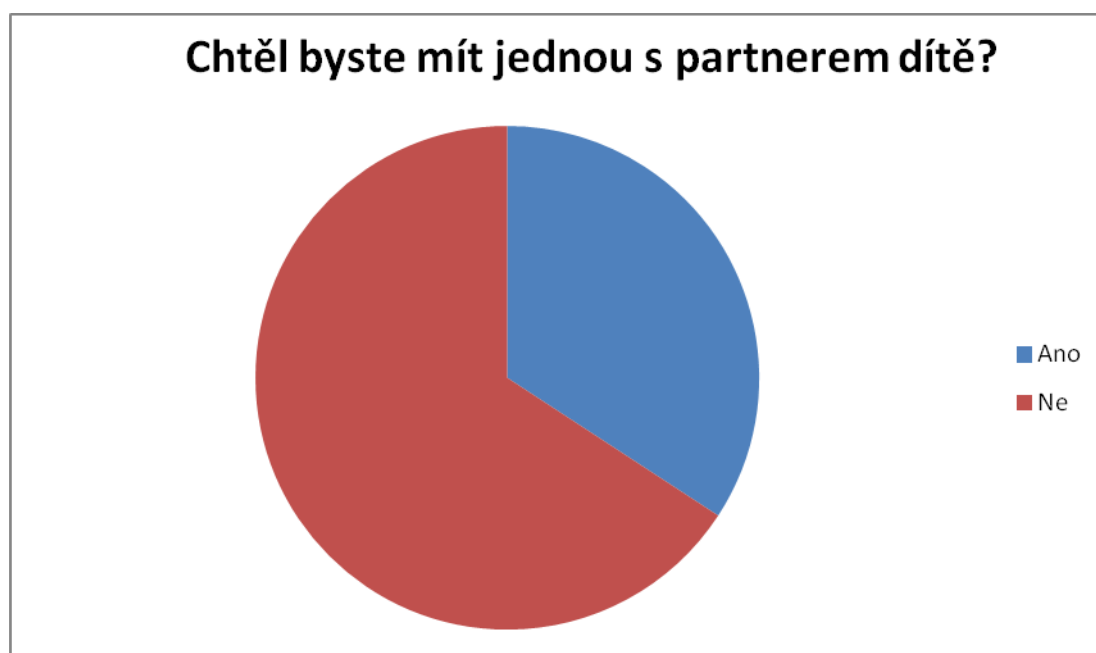
Ale zaznamenal jsem i 8 velmi zajímavých názorů, které uvádím níže:

- (1) *Pro mě nic, netoužím po něm. Česká společnost na toto není ještě dostatečně připravená. Až to nebude nikomu vadit v malých městech, pak teprve mohu říct ano, společnost je připravená.*
- (2) *Do určité míry může jít o posílení psychické i sociální jistoty v partnerovi. Vezmu-li však v úvahu fakt, že k tomuto kroku člověk zpravidla přistoupí v okamžiku, že si je všestranně svým partnerem natolik jistý, hraje pro mne RP roli určitého usnadnění legislativních kroků a práva na poskytování informací o partnerovi.*
- (3) *Jistota, že s partnerem zůstanu další dlouhou dobu spolu, že mě jen tak nenechá. Lepší možnosti v některých sociálních záležitostech (prodej státního bytu do osobního vlastnictví je pro partnerský vztah lépe dosažitelný), snad i nějaké sdělení interních informací (např. lékařských), i když jsem si vědom, že v tomto směru registrované partnerství dost pokulhává po plnohodnotném manželství.*
- (4) *Větší psychickou oporu a možnost přístupu k informacím např. při nemoci partnera.*
- (5) *Předstupeň manželství.*
- (6) *Je to vzkaz lidem, že jsem sice jiné orientace, ale mám srdce jako oni a mám taky v životě právo mít někoho rád. Tím, že jsem gay, nejsem horší člověk než heterosexuálové.*
- (7) *Je to pro mě jeden ze způsobů, jak dát partnerovi i okolí najevo, že je pro mě důležitý a chci svůj život prožít vedle něj.*
- (8) *Závazek.*

Otázka číslo 27: Dítě

V této otázce jsem respondenty požádal o sdělení, zda mají touhu vychovávat v budoucnu se svým partnerem dítě. Tato otázka byla položena v době, kdy výchova dítěte homosexuálním párem není v České republice legálně umožněna. Avšak v některých státech západní Evropy je již legalizováno adoptování či osvojení dětí homosexuálně orientovanými partnery. V současné době je v Parlamentu České republiky podán návrh novelizace zákona 115/2006 Sb., který byl již 11. září 2014 podpořen peticí s podpisy téměř 9000 občanů. Organizace Proud také spustila mediální kampaň s názvem „Různé rodiny, stejná práva“, v níž jsou zveřejňovány skutečné životní příběhy.

Ve výběrovém vzorku 1/3 respondentů uvedla, že má touhu vychovávat se svým partnerem dítě, 2/3 toto přání nepociťují.

Graf č. 25: Dítě

Dítě	odpovědí	% podíl
Ano	26	34,2
Ne	50	65,8
Celkem	76	100

Tabulka č. 27: Dítě

Otázka číslo 28: Stejnopohlavní manželství

Zatímco v České republice je nyní soužití dvou osob stejného pohlaví ošetřeno a umožněno institutem registrovaného partnerství, je v mnoha západoevropských státech a již i ve 4 státech USA umožněno soužití institutem stejnopohlavního manželství, kdy toto manželství je rovnoprávné s manželstvím, do kterého vstupují heterosexuálové. Prvním státem, který uzákonil stejnopohlavní manželství, bylo Norsko v roce 2009.

V České republice je však manželství definováno v Občanském zákoníku 89/2012 Sb. jako trvalý svazek muže a ženy.

Respondentů jsem se dotazoval na jejich názor, zda by měli zájem a přivítali by o umožnění institutu stejnopohlavního manželství i v České republice.

Naprostá většina, tedy více jak 80 % procent respondentů, uvedla, že by v budoucnu možnost uzavření stejnopohlavního manželství uvítala. Jen 17 % dotazovaných bylo proti.

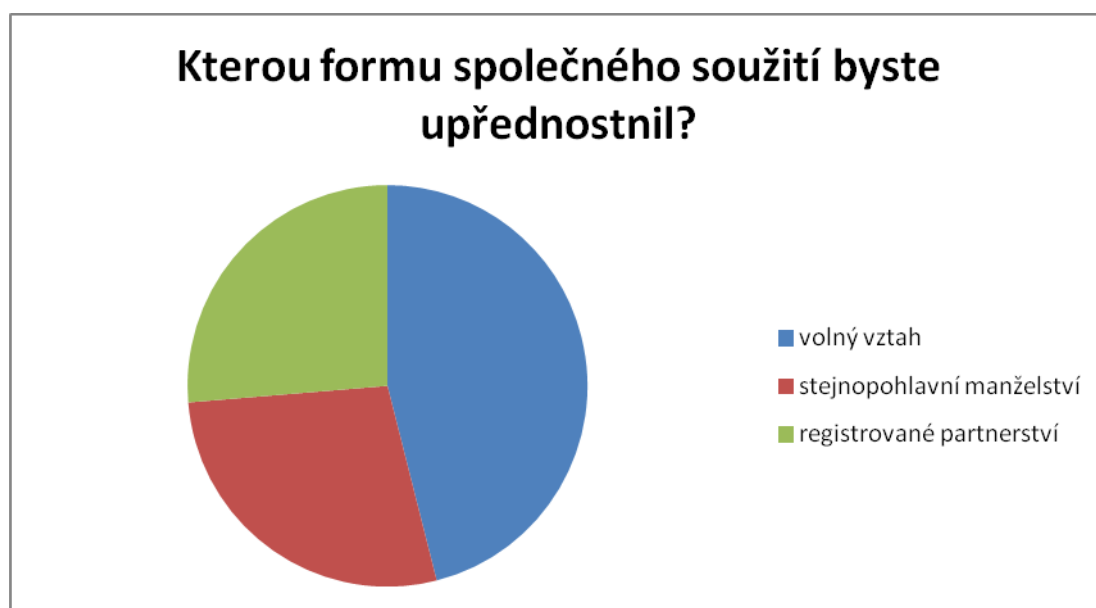
Graf č. 26: Stejnopohlavní manželství

Stejnopohlavní manželství	odpovědí	% podíl
Ano	63	82,9
Ne	13	17,1
Celkem	76	100

Tabulka č. 28: Stejnopohlavní manželství

Otázka číslo 29: Forma soužití

V poslední otázce mého dotazníku jsem respondenty vyzval, aby dle svého názoru ohodnotili možnost nabízených forem soužití, přičemž jsem jim nabídl 3 formy tohoto soužití. Volný vztah a registrované partnerství jsou jako 2 formy možného soužití v České republice už umožněny. Nabídl jsem ale dotazovaným i formu soužití, která není zatím v České republice umožněna, tedy formou stejnopohlavního manželství. Respondenti dle svého uvážení vyjádřili preferenci a volili jen jednu z nabízených variant. 35 respondentů uvedlo, že by preferovalo volný svazek, 20 respondentů uvedlo, že by preferovalo registrované partnerství. 21 respondentů by preferovalo a uvítalo umožnění uzavření stejnopohlavního manželství.

Graf č. 27: Forma soužití

Forma soužití	odpovědí	% podíl
volný vztah	35	46
stejnopohlavní manželství	21	27,7
registrované partnerství	20	26,3
Celkem	76	100

Tabula č. 29: Forma soužití

Výsledky výzkumu

V praktické části své diplomové práce „Názory gayů na registrované partnerství“ jsem provedl kvantitativní výzkum. Jako metodu zjištění údajů jsem zvolil dotazník, který byl seskládán z 29 otázek. Dotazník obsahoval jak uzavřené otázky, tedy s nabídkou možných odpovědí, tak i otázky otevřené, bez možností odpovědí, v tomto případě musel respondent písemně vyjádřit svůj osobní názor. Výzkumný vzorek tvořili jen z gayové, tedy homosexuálně orientovaných mužů. Záměrem bylo pomocí odpovědí v anonymním dotazníku získat data ohledně přijetí, či odmítnutí akceptace registrovaného partnerství mezi gayi. Dotazníky jsem získával vstupem do terénu, kdy jsem požádal účastníky 15. queer filmového festivalu Mezipatra, který probíhal v listopadu 2014 v Praze i v Brně. Sběrem dotazníků v obou městech jsem chtěl docílit větší objektivitu. V Praze jsem 8. listopadu 2014 v kině Lucerna získal 50 vyplněných dotazníků a v Brně mi 15. listopadu 2014 v kině Scala také vyplnilo 50 návštěvníků festivalu dotazník. Těchto 100 dotazníků jsem ještě doplnil dalšími 50, které jsem získal pomocí on-line dotazníku na stránkách Survio.com. Respondenty jsem získal pomocí prosby na stránkách gay seznamky www.iboys.cz. Kombinací z více zdrojů jsem chtěl dosáhnout vyšší objektivitu a reprezentativnosti vzorku. Výzkumný soubor jsem vytvořil tak, že jsem ze 150 získaných dotazníků prostým náhodným výběrem, který jsem uskutečnil losováním, získal 76 dotazníků. V praktické části jsem tedy zpracovával data ze 76 vylosovaných dotazníků. Data jsem zpracoval graficky i do tabulek.

Co se týče struktury dotazníku, získal jsem v otázce 1 až 8 demografické údaje respondentů, tj. údaje o věkové skladbě respondentů ve výzkumném vzorku, dále pak informace, kde bydlí, zda ve velkém, či malém městě, v Čechách, nebo na Moravě. Také jsem se dotazoval na jejich náboženské vyznání. Další otázky měly za cíl zjistit, zda respondenti v současné době mají životního partnera a jak dlouho jsou v současném vztahu.

Otázky 9 až 14 měly za cíl ověřit znalosti respondentů na problematiku institutu registrovaného partnerství. Dotazovaní měli odpovědět, zda vědí o možnosti zákonem ošetřeného soužití dvou osob stejného pohlaví a od jakého roku mohou gayové uzavřít registrované partnerství. Respondentů jsem se také dotazoval, zda vědí, kde se lze registrovat a zda zákon 115/20016 Sb. ošetřuje i možnost adopcí dětí registrovanými partnery. Jedna z otázek byla, zda mění vznik registrovaného partnerství práva pozůstalého partnera při dědictví po zemřelém partnerovi. Poslední otázka v této části byla zaměřena na zjištění, jsou-li si respondenti vědomi rozdílu mezi registrovaným partnerstvím dvou osob stejného pohlaví

a manželství, do kterého mohou v České republice vstoupit pouze muž a žena, tedy heterosexuální pár.

Poslední část mého dotazníku, tedy otázky 15 až 29, byla pokládána za účelem získání či ověření si názorů respondentů na problematiku mé práce. Zjišťoval jsem názory, tedy co si dotazovaní myslí, ale také jsem respondentům předkládal možné motivy, který by mohly být důvodem volby gaye pro vstup do registrovaného partnerství. Tato část byla pro výzkum mé diplomové práce největším přínosem. Ze zásobníku těchto otázek jsem pracoval při ověření svých hypotéz.

Hypotéza 1

„Gayové preferují volné partnerské soužití, před registrovaným partnerstvím.“

U verifikace této hypotézy jsem vycházel z celého zásobníku otázek uvedených v dotazníku. Strategické údaje jsem získal rozbořením a zpracováním získaných dat z otázek 15, 25 a 29. Operacionalizací, přenesením empirických dat do dané problematiky. Nejzásadnější údaje jsem získal u otázky 25, kdy byli respondenti dotazováni, zda by dali přednost volnému vztahu před registrovaným partnerstvím. Výsledná data mi ukázala, že 2/3 gayů by dalo přednost volnému soužití, jen 1/3 gayů by dala přednost registrovanému partnerství. Také výsledky z otázky 29 ukazují na to, že by respondenti dali přednost volnému vztahu před dalšími formami nabízeného soužití dvou osob stejného pohlaví. Pomocnou otázkou byla otázka 15 „Uvažujete o vstupu do registrovaného partnerství?“, kdy jen méně než jedna 1/3 respondentů uvedla, že ano. Více jak 2/3 dotázaných o vstupu do registrovaného partnerství neuvažují. Výsledky ze všech 3 otázek verifikují, tedy ověřují pravdivost hypotézy. Hypotézu se mi podařilo verifikovat.

Hypotéza 2

„Větším motivem pro vstup do registrovaného partnerství je majetkoprávní zajištění gayů než stabilizace vztahu.“

V provedeném výzkumu jsem velkou část otázek v dotazníku věnoval zjištění názorů na vstup gayů do registrovaného partnerství a také názorům na jednotlivé motivy vedoucí k možnému vstupu do partnerství. Respondenti uváděli jako nejčastější motiv stabilizaci vztahu. Dalším nejčastějším motivem bylo uváděno získání psychické jistoty a až poté získání sociální a finanční jistoty. Na posledním místě respondenti uváděli zvýšení společenského statusu gayů po vstupu do registrovaného partnerství, což je v rozporu s nahlížením na společenský status heterosexuálů po vstupu do manželství, kdy po uzavření man-

želství společenský status muže i ženy stoupá. Z výzkumu tedy vyplývá, že se mi hypotézu 2 nepodařilo verifikovat. Výsledky získané mým výzkumem ji tedy falzifikovaly, vyvrátily.

Hypotéza 3

„Gayové žijící bez partnera mají nižší povědomí o zákoně o registrovaném partnerství než ti, kteří žijí ve vztahu.“

Uzavření registrovaného partnerství osob stejného pohlaví bylo umožněno přijetím zákona 115/2006 Sb. Proces přijetí tohoto zákona byl velmi složitý a dlouhý. Gay minorita umožnění zákonem ošetřené formy společného soužití homosexuálních jedinců přivítala, což je i doloženo statistikami vzniku registrovaného partnerství, od jehož založení bylo zaregistrováno již 1291 registrovaných párů. Ale demokratická společnost je tvořena svobodnými jedinci, kteří se dle své vůle mohou rozhodnout pro formu svého soužití, a proto i v gay komunitě jsou jedinci, které umožnění vzniku registrovaného partnerství neosloviло, nebo je tato problematika nezajímá. Tento nezájem může být dočasný či trvalý. Nezájem může být dán tím, že jedinec nemá nyní životního partnera, je ve věku, kdy má jiné preference než vznik zákonem ošetřené vztahu, či preferuje jiný životní styl. Touto problematikou jsem se zabýval při ověření své třetí hypotézy. Nejprve jsem v otázce 6 získal informace od respondentů, zda v současné době mají životního partnera. Ze zkoumaného vzorku respondentů jsem zjistil, že 1/3 je v současné době bez partnera. Celkem to bylo 25 gayů. V dalších otázkách jsem zjišťoval znalosti respondentů o problematice registrovaného partnerství. Porovnáním odpovědí z těchto otázek a rozbořením jednotlivých dotazníků jsem zjistil, že chybné či nedostatečné vědomosti byly analyzovány u respondentů s nižším věkem a u respondentů v současné době bez partnera. Tito respondenti v současné době nepocítují potřebu získávat informace o možnosti vzniku registrovaného partnerství. Gayové z mého výzkumného vzorku, kteří byli v té době bez partnera, měli nižší znalosti o institutu registrovaného partnerství. Hypotéza byla údaji získanými z výzkumu verifikována, potvrzena.

ZÁVĚR

Diplomová práce „Názory gayů na registrované partnerství“ se zabývá problematikou soužití dvou osob stejného pohlaví v současné České republice. Téma je zpracováno z pohledu homosexuálně orientovaných mužů a v tom vidím hlavní přínos této práce, získání názorů a informací přímo od jedinců, kterých se tato problematika přímo dotýká a je tedy součástí jejich každodenního života. Tento vhléd do názorů minoritní skupiny vidím také jako hlavní přínos pro současnou sociální pedagogiku, vědní disciplínu mající v dnešní době široký záběr svého působení. Mezi hlavní cíle současné sociální pedagogiky můžeme uvést: výchovné působení na rizikové a sociálně znevýhodněné jedince a skupiny, činnost vedoucí k životní pomoci, výchova multikulturalismu či působení v oblasti převýchovy. Tyto cíle můžeme naplnit dvěma základními činnostmi sociální pedagogiky: prevencí a terapií.

Teoretickou část své diplomové práce jsem rozdělil na 2 části. V první jsem se pokusil pomocí definic základních pojmů objasnit názvosloví popisované problematiky. Následoval nástin historie homosexuality, zejména na území Evropy. Historii jsem pojal z pohledu nahlížení na tuto sexuální minoritní skupinu majoritou. V každém historickém období jsem se pokusil nastínit možnou formu soužití takto sexuálně orientovaných jedinců ve společnosti, ať již tolerovanou existenci, nástupem křesťanství pak přísně potlačovanou a trestanou. Na konci první části jsem se zabýval bojem za práva zrovnoprávnění homosexuálně orientovaných osob a to z pohledu světového a evropského homosexuálního hnutí, ale i vývojem boje za zrovnoprávnění homosexuálně orientovaných jedinců na území České republiky.

Druhá část teoretické práce se zabývá problematikou registrovaného partnerství a popísem dalších forem soužití homosexuálně orientovaných jedinců. Problematika je uchopena z pohledu minoritní skupiny. Kapitola popisuje různé formy soužití homosexuálně orientovaných jedinců, začlenění gayů do majoritní společnosti a také problematiku životního stylu této komunity. Popisuji historii registrovaného partnerství v Evropě a posléze historii procesu vzniku institutu registrovaného partnerství v České republice. Definuji registrované partnerství jako zákonem umožněnou formu soužití dvou homosexuálně orientovaných osob. Popisuji dobu před přijetím zákona 115/2006 Sb. i jeho složité schvalování v Parlamentu České republiky. Poslední část teoretické části se zabývá zpracováním statistických údajů a popisují aplikaci zákona v praxi. Tabulkově jsem zpracoval počty vzniklých regis-

trovaných partnerství dle roku vzniku v jednotlivých krajích. Popisují skutečné přijetí zákona 115/2006 Sb. homosexuální minoritou a jeho aplikování v praxi.

V praktické části jsem zpracoval empirická data získaná z provedeného výzkumu. Zvolil jsem kvantitativní výzkum metodou dotazníku. Jako výzkumný vzorek jsem zvolil jen homosexuálně orientované muže, tedy gaye. Dotazník byl seskládán z 29 otázek. Otázky zjišťovaly data demografická, vědomostní znalosti a zejména jsem se dotazoval na názory a motivy spojené s problematikou registrovaného partnerství. Vyplněné dotazníky jsem získal vstupem do terénu, kdy jsem požádal účastníky 15. queer filmového festivalu Mezipatra, který probíhal v listopadu 2014 v Praze i v Brně. Sběrem dotazníků v obou městech jsem chtěl docílit větší objektivity. V Praze jsem 8. listopadu 2014 v kině Lucerna získal 50 vyplněných dotazníků a v Brně jsem 15. listopadu 2014 v kině Scala také získal 50 dotazníků. Těchto 100 dotazníků jsem ještě doplnil dalšími 50, které jsem získal pomocí online dotazníku na stránkách Survio.com. Z takto získaných 150 dotazníků jsem vytvořil reprezentativní vzorek formou prostého náhodného výběru, losováním 76 dotazníků. Data získaná z výzkumu jsem zpracoval graficky i do tabulek.

Pomocí operacionalizace a zpracování dat z dotazníků se mi podařilo verifikovat mé 2 hypotézy.

„Gayové preferují volné partnerské soužití, před registrovaným partnerstvím.“

a

„Gayové žijící bez partnera mají nižší povědomí o zákoně o registrovaném partnerství než ti, kteří žijí ve vztahu.“

Třetí hypotéza se mi však verifikovat nepodařila.

„Větším motivem pro vstup do registrovaného partnerství je majetkoprávní zajištění gayů než stabilizace vztahu.“

Z výsledků mého výzkumu vyplynulo, že hypotéza byla falzifikována, tedy vyvrácena.

Výsledky získané z provedeného výzkumu v praktické části vidím jako hlavní přínos pro sociální pedagogiku v tom smyslu, že získaná data mohou být uplatněna a zohledněna při integraci homosexuální minority do společnosti, ať již při výchovném procesu, čili na zámeřném, cílevědomém působení na člena společnosti, či při práci s prostředím, ve kterém se naše společnost nachází, nebo při činnosti prevence vzniku nežádoucích jevů ve společnosti. Domnívám se, že v praxi by mohl být sociální pedagog nápomocen při vytváření náplně učebních předmětů, jako je výchova k multikulturalismu nebo občanská nauka. Ale

jeho přínos vidím i při pomoci organizování mimovýchovné činnosti, zejména při působení na sociální a společenské prostředí, které je dalším činitelem, jež zásadně ovlivňuje jedince a umožňuje, či brání v plné integraci společnosti. Sociální pedagogika musí za pomoci svých kompetencí a získaných empirických dat umět nalézt správný přístup k otázkám, jež trápí současnou společnost. Je třeba, abychom vnímali současnou sociální pedagogiku jako životní pomoc nebo působení na koexistenci jedince se znevýhodněním a společností. Důležitou součástí sociální pedagogiky je správný přístup k prevenci, tedy zabránění vzniku, či šíření patologických jevů ve společnosti. Správně zvládnutá prevence zabrání nutnosti aplikování terapie, tedy činnosti, která je velmi nákladná a často nepřinese očekávaný výsledek. Veškerá činnost sociální pedagogiky má totiž jeden hlavní cíl: Pomoci sociálně znevýhodněným skupinám obyvatel, a tím i pomoci celé společnosti, tedy kultivaci společnosti.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Legislativa

- [1] Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění.
- [2] Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.
- [3] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

Seznam základní literatury

- [1] BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*. 3., rozš. a aktualiz. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského Bratislava, Filozofická fakulta, 2008, 251 s. ISBN 9788096994403.
- [2] BRZEK, Antonín a Jaroslava PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992, 124 s. ISBN 80-855-2603-4.
- [3] BELLINGER, G.J. *Sexualita v náboženstvích světa*. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. 390 s. ISBN 80-200-0642-7
- [4] BRZEK, Antonín a Jaroslava PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992, 124 s. ISBN 80-855-2603-4.
- [5] BRZEK, Antonín. *Sexuologie pro právníky*. Praha: Karolinum, 1999, 70 s. ISBN 80-718-4383-0.
- [6] FANEL, Jiří. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000, 527 s., [4] l., [12] s. obr. příl. ISBN 80-727-2010-4.
- [7] GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 978-80-7315-185-0.
- [8] HIML, P., J. SEIDL a F. SCHINDLER. *Miluji tvory svého pohlaví: homosexualita v dějinách a společnosti českých zemí*. Praha: Argo, 2013.
- [9] HOGAN, Steve a Lee HUDSON. *Completely queer: the Gay and Lesbian encyclopedia*. 1st ed. New York: Henry Holt, 1998, xiii, 704 p. ISBN 08-050-3629-6.
- [10] HRUŠÁKOVÁ, Milana. *Zákon o rodině: Zákon o registrovaném partnerství : komentář*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xxviii, 558 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4000-614.
- [11] CHODĚRA, Oldřich. *Partnerství, manželství a paragrafy*. 1. vyd. Praha: Grada, 2002, 107 s. Právo pro každého. ISBN 80-247-0217-7.

- [12] JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2000, 218 s. ISBN 80-718-4954-5.
- [13] *Jinakost - postižení - kritika: společenské konstrukty nezpůsobilosti a hendikepu : antologie textů z oboru disability studies*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012, 581 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-050-6.
- [14] LIMBERG, Milan. *Homosexualita, coming out a proces seznamování*. Brno, 2008. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.
- [15] MORGAN, David L. *Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu*. Vyd. 1. Brno: Psychologický ústav Akademie věd, 2001, 99 s. Metodologie, 2. ISBN 80-858-3477-4.
- [16] *Nový občanský zákoník 2014: rejstřík : redakční uzávěrka 26. 3. 2012*. Ostrava: Sagit, 2012, 320 s. ÚZ. ISBN 978-80-7208-920-8.
- [17] ONDRISOVÁ, S. (et al) *Neviditelná menšina*. 1. vyd. Bratislava: Nadace občan a demokracia, 2002. 166 s. ISBN 80-968528-5-X.
- [18] PROCHÁZKA, Ivo. *Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. Praha: Gay iniciativa v ČR, 2002, 36 s. ISBN 80-238-8850-1.
- [19] PROCHÁZKA, Ivo. et al *Společenská diskriminace lesbických žen, gay mužů a bisexuálů v ČR*. 1. vyd. Praha: ESET, 2003, 80 s.
- [20] PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003, 322 s. ISBN 80-717-8772-8.
- [21] PUTNA, Martin C. *Homosexualita v dějinách české kultury*. 1. vyd. Praha: Academia, 2011, 494 p., [12] p. of plates. ISBN 978-802-0020-000.
- [22] PUTNA, Martin C. *Křesťanství a homosexualita: pokusy o integraci*. Vyd. 1. Praha: Torst, 2012, 161 s. ISBN 978-807-2154-340.
- [23] *Slovník pedagogické metodologie*. 1. vyd. Editor Josef Maňák, Vlastimil Švec, Štefan Švec. Brno: Paido - edice pedagogické literatury, 2005, 134 s. Pedagogický výzkum v teorii a praxi, sv. 3. ISBN 80-731-5102-2.
- [24] SEIDL, Jan. *Od žaláře k oltáři: emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti*. 1. vyd. Brno: Host, 2012, 582 s. ISBN 978-807-2945-856.
ÚZ 899 Rodinné právo. Ostrava: Sagit, 2012, 160 s. ISBN 978-80-7208-924-6.
- [25] STEHLÍKOVÁ, D. (et al) *Homosexuality, společnost a AIDS v ČR*. 1. vyd. Praha: SOHO v ČR, 1995. 140 s.
- [26] STRAUSS, Anselm. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie Přel. S. Ježek*. 1.vyd. Boskovice: Albert, 1999, 196 s. ISBN 80-858-3460-X.

[27] SPENCER, Colin. *Dějiny homosexuality*. 1. vyd. Bratislava: Slovart, 1999, 295 s. ISBN 80-7145-302-1.

[28] ŠKRABSKÝ, Tibor. *Coming out sprievodca obdobím neistoty pre chlapcov a dievčatá*. Združenie Informačných a poradenských centier mladých v SR, 2008, ISBN: 978-80-969932-9-1

[29] TALANDOVÁ, Jaroslava. *Sociální postavení lesbických žen a alternativní rodinné modely v kontextu heterosexuální společnosti*. Praha: L-klub Lambda, 1997.

[30] VELÍNSKÝ, Stanislav. *Individuální základy sociální pedagogiky: pokus o vymezení oboru a úkolu sociální pedagogiky*. V Brně: nákladem Společnosti "nových škol", 1927. Knihovna "nových škol", sv. 1.

[31] VERNER, Miroslav, Ladislav BAREŠ a Břetislav VACHALA. *Encyklopedie starověkého Egypta*. 1. vyd. Praha: Libri, 2007, 527 s. ISBN 978-807-2773-060, s. 172. Úz 996 Rodinné právo, Sagit, 192 stran, ISBN, 978-80-7488-022-3

[32] VERNER, Miroslav; BAREŠ, Ladislav; VACHALA, Břetislav. *Encyklopedie starověkého Egypta*. Praha : Libri, 2007. 528 s. ISBN 978-80-7277-306-0. S. 172.

Internetové zdroje:

[1] HARPER, Douglas. On Line Etymology Dictionary - gay. *On Line Etymology Dictionary* [online]. 2014 [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: <http://www.etymonline.com/index.php?term=gay>

[2] STEHLÍKOVÁ, Džamila. *Džamila Stehlíková* [online]. 2008 [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: <http://www.dzamilastehlikova.cz/>

[3] Vývoj v dějinách. *004.CZ* [online]. Praha, 2015, 6. 2. 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.004.cz/vyvoj-v-dejinach>

[4] „Same sex marriage map Europe detailed“ od Silje L. Bakke – Vlastní dílo. Tento soubor byl odvozen z: Same sex marriage map Europe.svg. Licencováno pod CC BY-SA 3.0 via Wikimedia Commons.

File:Same sex marriage map Europe detailed.svg. *Wikimedia commons* [online]. 2015, 8. 3. 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Same_sex_marriage_map_Europe_detailed.svg

[5] *Gay.iniciativa.cz* [online]. 1991, 1. 1. 2009 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php>

[6] Adresář GLBT organizací. *STUD Brno* [online]. Brno, 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.stud.cz/komunita/glb-t-adresar.html>

[7] *Proud* [online]. 2014, 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.proudem.cz/>

[8] *Prague Pride* [online]. Praha, 2013, 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.praguepride.cz/>

[9] HROMADA, Jiří a Milda ŠLEHOFER. Historie RP. *Gay.iniciativa.cz* [online]. 1. vyd. Praha, 2006 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=10>

[10] KOHOUTOVÁ, Iva. Registrované partnerství je častější u mužů. *Statistika&my* [online]. 2013. vyd. Praha, 2013, 10/2013 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.statistikaamy.cz/2014/02/registrovane-partnerstvi-je-castejsi-u-muzu/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AIDS	Syndrom získaného selhání imunity
ČR	Česká republika
ČSÚ	Česká statistický úřad
EU	Evropská unie
HIV	Human Immunodeficiency Virus
LGBT	Lesby, gaye, bisexuály a transgender osoby
RP	Registrované partnerství
SOHO	Sdružení organizací homosexuálních občanů
WHO	Světová zdravotnická organizace

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Věk

Graf č. 2: Bydliště respondentů

Graf č. 3: Část země

Graf č. 4: Vzdělání respondentů

Graf č. 5: Víra respondenta

Graf č. 6: Partner

Graf č. 7: Stav respondenta

Graf č. 8: Délka vztahu

Graf č. 9: Registrované partnerství

Graf č. 10: Umožnění registrace

Graf č. 11 Uvažuje o registraci?

Graf č. 12: Registrované partnerství vs. manželství

Graf č. 13: Důvod registrace – láska

Graf č. 14: Důvod registrace

Graf č. 15: Možnost adopce dětí

Graf č. 16: Dědictví

Graf č. 17: Stabilizace vztahu

Graf č. 18: Finanční zajištění

Graf č. 19: Názory na vstup

Graf č. 20: Životní styl

Graf č. 21: Samota

Graf č. 22: Psychická pohoda

Graf č. 23: Společenský status

Graf č. 24: Registrované partnerství vs volný vztah

Graf č. 25: Dítě

Graf č. 26: Stejnopohlavní manželství

Graf č. 27: Forma soužití

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 Počty uzavřených registrovaných partnerství (pouze gayové) dle krajů

Tabulka č. 2 Celkové počty uzavřených registrovaných partnerství (pouze gayové) dle roku vzniku

Tabulka č. 3: Věk

Tabulka číslo 4: Bydliště respondentů

Tabulka č. 5: Část země

Tabulka č. 6: Vzdělání respondentů

Tabulka č. 7: Víra respondenta

Tabulka č. 8: Partner

Tabulka č. 9: Stav respondenta

Tabulka č. 10: Délka vztahu

Tabulka č. 11: Registrované partnerství

Tabulka č. 12: Umožnění registrace

Tabulka č. 13: Uvažujete o registraci?

Tabulka č. 14: Registrované partnerství vs. manželství

Tabulka č. 15 Důvod registrace – láska

Tabulka č. 16: Důvod registrace

Tabulka č. 17: Možnost adopce dětí

Tabulka č. 18: Dědictví

Tabulka č. 19: Stabilizace vztahu

Tabulka č. 20: Finanční zajištění

Tabulka č. 21: Názory na vstup

Tabulka č. 22: Životní styl

Tabulka č. 23: Psychická pohoda

Tabulka č 24: Samota

Tabulka č. 25: Společenský status

Tabulka č. 26: Registrované partnerství vs. volný vztah

Tabulka č. 27: Dítě

Tabulka č. 28: Stejnopohlavní manželství

Tabula č. 29: Forma soužití

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den,

rád bych Vás požádal o vyplnění dotazníku, který bude součástí mé diplomové práce „Názory gayů na registrované partnerství“. Chtěl bych Vás ujistit, že dotazník i jeho zpracování je zcela anonymní. Žádám Vás o pravdivé odpovědi na níže položené otázky.

Děkuji za Váš čas

Bc. Miroslav Kočík

Označte, prosím, správnou odpověď křížkem.

01. Věk:

18–25

26–30

31–40

41–50

51–60

více než 60 let

02. Bydlím:

vesnice

malé město

okresní město

krajské město

hlavní město

03. Část země:

Čechy

Morava

04. Vzdělání:

základní

střední s výučním listem

střední s maturitou

bakalářské

magisterské

05. Víra respondenta:

věřící

bez náboženské víry

06. Partner:

mám
nemám, jsem single

07. Stav:

svobodný
registrovaný
ženatý
rozvedený

08. Pokud máte partnera, jak dlouho:

0–1 rok
2–5 let
6–10 let
více než 11 let

09. Víte, že existuje zákon o registrovaném partnerství?

Ano
Ne

**10. Víte, odkdy je možné se v ČR registrovat s partnerem stejného pohlaví?
Pokud ano, napište i rok.**

11. Uvažujete, že jednou uzavřete registrované partnerství?

ano
ne
nevím

12. Je podle Vás registrované partnerství plnohodnotné s manželstvím?

Ano
Ne
Nevím

13. Registrované partnerství uzavřete jen z lásky?

Ano
Ne
Nevím

14. Byl byste ochoten registrovat se z jiných důvodů, než je láska?

Ano
Ne
Nevím

15. Víte kde se dá registrovat? Pokud ano, napište kde.

16. Můžete na základě registrovaného partnerství adoptovat děti?

Ano
Ne
Nevím

17. Řeší registrované partnerství dědictví po partnerovi?

Ano
Ne
Nevím

18. Myslíte si, že registrované partnerství posílí (stabilizuje) Váš vztah?

Určitě posílí
Spíše posílí
Neposílí
Spíše neposílí
Určitě neposílí

19. Myslíte si, že registrované partnerství zlepší Vaše finanční zajištění?

Určitě zlepší
Spíše zlepší
Nezlepší
Spíše nezlepší
Určitě nezlepší

20. Které uvedené skutečnosti podle Vás posílí vstup do registrovaného partnerství? Prosím očísľujte podle významu nabízené skutečnosti, kde 1 je nejdůležitější a 5 nejméně důležitá.

Stabilizace páru
Psychické jistoty
Finanční jistoty
Společenský status
Sociální jistoty

21. Změní podle Vás vstup do registrovaného partnerství Váš životní styl?

Určitě změni
Spíše změni
Nezmění
Spíše nezmění
Určitě nezmění

22. Zmírní podle Vás vstup do registrovaného partnerství Váš strach ze samoty?

- Určitě zmírní
- Spíše zmírní
- Nezmírní
- Spíše nemírní
- Určitě nezmírní

23. Zlepší se Vaše psychická pohoda vstupem do registrovaného partnerství?

- Určitě zlepší
- Spíše zlepší
- Nezlepší
- Spíše nezlepší
- Určitě nezlepší

24. Myslíte si, že by se vstupem do registrovaného partnerství zlepšil Váš společenský status?

- Určitě zlepšil
- Spíše zlepšil
- Nezlepšil
- Spíše nezlepšil
- Určitě nezlepšil

25. Dal byste v osobním životě přednost volnému vztahu před registrovaným partnerstvím?

- Ano
- Ne

26. Co pro Vás osobně znamená registrované partnerství? Napište vlastní názor.

27. Chtěl byste mít jednou s partnerem dítě?

- Ano
- Ne

28. Jste pro umožnění manželství osob stejného pohlaví?

- Ano
- Ne

29. Kterou formu společného soužití byste upřednostnil.

- Volný vztah
- Registrované partnerství
- Manželství